

Å r g å n g 12

N u m m e r 1-2

A p r i l

2004

M e d l e m s b l a d
f ö r
Släktföreningen von Scheele - Bergenheim

.....

A K T U E L L T F R Å N
S T Y R E L S E N

Sent omsider är det så dags för ett nytt nummer av *Medlemsbladet*, som vi hoppas att Ni medlemmar skall finna intressant och givande. Eftersom det nu har gått drygt ett år sedan föregående nummer blir denna utgåva ett dubbelnummer på hela 48 sidor, vilket utgör hela årgång 12. Tanken är att vi skall komma ut med ytterligare två ordinarie nummer – av normalt omfång – i år, där det ena skall komma ut före släktmötet och bl.a. innehålla en del material inför detta, och det andra skall föreligga framåt senhösten och då förstås inkludera rapporter från, som vi hoppas, ett lyckat släktnöte.

En förutsättning för att vi på sikt skall kunna hålla igång ett medlemsblad, åtminstone med den utgivningstakt och det omfång som alltjämt är ambitionen, d.v.s. två 24-sidiga (i enstaka fall 16- eller 32-sidiga) nummer per år, är att medlemmarna förser redaktören med bidrag, inte minst för att bladet på så vis skall få ett så varierat och läsvärt innehåll som möjligt. På senare år har det dessvärre varit mycket tunnsått med sådana texter.

Detta faktum föranleder att vi i samband med förhandlingarna under årets släktmöte bör diskutera frågan om medlemsbladets vara eller icke vara. Måhända är intresset för bladet inte tillräckligt stort för att det skall motivera den kostnad som bladet drar med sig? Kanske finns visserligen intresset för bladets innehåll, men det skall törhända kanaliseras på annat sätt, exempelvis genom att ersätta pappersutgåvan av bladet med publicering enbart på vår hemsida på Internet eller via utgivandet av en lite mera påkostad och mera omfattande – låt oss säga hundrasidig – släktföreningskrift vart tredje år i samband med släktmötena? Man kan säkert tänka sig andra varianter också.

Om vi bestämmer oss för att lägga ned bladet helt, bör det naturligtvis få konsekvenser för årsavgiftens storlek; en nedläggning bör rimligen leda till en viss sänkning av denna. En förändring, som innebär att papperspubliceringen av bladet slopas, men nätpubliceringen kvarstår, skulle också leda till något minskade utgifter för föreningen, vilket i någon mån borde återspeglas i medlemsavgiftens storlek. Beslutar vi oss däremot för att ersätta bladet med en medlemsbok vart tredje år torde kostnaderna vara ungefär desamma som för pappersbladet, varför det sannolikt inte skulle påverka medlemsavgiften. Varken skifte till renodlad nättidskrift eller medlemsbok minskar ju emellertid behovet av att få in texter till bladet från medlemmarna.

Styrelsen vill gärna för sin beredning av ärendet inför årsmötet få in synpunkter och svar på följande frågor: Vill medlemmarna ha kvar *Medlemsbladet* eller bör det slopas på sikt? Om det skall behållas, bör det då ges ut i nuvarande form eller annan? Vad gäller publicering av bladet enbart på nätet, och ej i pappersform, bedömer styrelsen, att en sådan förändring f.n. inte är önskvärd bland en majoritet av medlemmarna, med avseende på exempelvis Internettillgång, men kanske gör vi här en felkalkylering? Alla kommentarer och förslag i ärendet mottas tacksamt.

* * *

Vad gäller föreningens hemsida kan meddelas, att denna sedan en tid tillbaka ligger nere, men att en ny sida är under uppbyggnad och förhoppningsvis skall vara i full verksamhet före sommaren. Styrelsen kommer därvidlag, att prioritera publicering av foton ur föreningens arkiv, både sådana som visar gångna släktled och sådana som tagits i samband

med släktmöten, men vi kommer förstås också att lägga in exempelvis föreningsinfo inklusive uppgifter om styrelsens sammansättning och släktföreningens stadgar, gamla utgåvor av *Medlemsbladet* och våra släkters genealogi från ungefär år 1900 och bakåt; publiceringen i pappersform av de sistnämnda uppgifterna påbörjas f.ö. i detta nummer under rubriken *Våra anor*. Meddela oss gärna vad Ni medlemmar vill se på hemsidan.

Apropå utforskningen av våra släkters historia – både med avseende på äldre släktled och mera samtida – kan nämnas, att denna fått extra skjuts under de senaste åren, tack vare de utmärkta databaser, som numera finns tillgängliga såsom t.ex. *Sveriges befolkning 1890* och *Sveriges befolkning 1970* samt *Emigranten* och *Sveriges dödbok 1950–1999*. Också andra hjälpmedel, såsom Genlines pågående digitalisering av det mikrofilmade kyrkoboksmaterialet och diverse institutioners och föreningars nätpublicerade avskrifter av olika källmaterial, har väsentligt underlättat möjligheterna till nya rön.

* * *

Slutligen kan vi konstatera, att förberedelsearbetet inför årets släktmöte är i full gång. Som framgår av det bifogade årsavgiftsbrevet kommer mötet denna gång att äga i Skåne den sista helgen i augusti. Vi hoppas självklart på stor uppslutning, och en gemytlig och trevlig sammankomst i härligt sensommarväder. Inom kort skickas den formella inbjudan till släktmötet ut till medlemmarna.

Styrelsen

* * *

Med tidsmaskin till

årets släktmötesplatser

Kristianstad & Åhus för hundra år sedan

Då vi i år kommer att tillbringa större delen av vårt släktmöte i Åhus- och Kristianstadstrakten återges nedan delar av en text som ursprungligen publicerades i *STF:s* årsskrift 1899, samma år som Plönningebarnens mormor Maria Nordenstedt, född Wendel, gick ur tiden vid 82 års ålder. Hon bodde hela sitt liv i Åhus. Där bodde också flera av hennes många syskon, men ett par av dem, hennes storebror Elias och hennes storasyster Dorothea Amalia, gift Wahlberg, flyttade till Kristianstad. 1899 var visserligen de båda avlidna, men Elias änka, Marias svägerska Lina, född Ternström, levde fortfarande; hon avled först 1901, nästan 85 år gammal. I Kristianstad bodde då sedan några år tillbaka också Plönningebarnens gamla faster Emilie, sedan 1882 änka efter tullförvaltaren Erik Ahlbom. Hon avled ett par dagar före nyårsafton 1899, knappt en månad innan hon skulle ha fyllt 81 år. Vid samma tid var också ett av Plönningebarnen, Knut, bosatt i Kristianstad. Den 24 mars 1901 gifte han sig där med handelsbiträdet Anna-Fia Weber, dotter till en underofficer.

De nedan skildrade miljöerna såsom de gestaltade sig vid denna tid torde alltså ha varit ytterligt välbekanta för några av våra nära fränder. Förhoppningsvis skall texten också inspirera föreningens medlemmar till att själva vilja göra jämförelser mellan då och nu, förslagsvis genom att delta i släktmötet i augusti.

Adam von Schéele

**Utdrag ur H.[ugo] Fröding, "Hur jag fann östra Skåne",
*Svenska turistföreningens årsskrift 1899, s. 117–120.***

"Anländ till Kristianstad, ställde jag mig bredbent på stora torget och kastade pröfvande blickar omkring mig.

Å ja! Inte illa!

Stora, präktiga boulevarder, ståtliga husrader och eleganta bodar! Och härtill 'Sveriges finaste publik', föra att citera vår främste skådespelare, ett omdöme, som jag för öfrigt på intet vis vill motsäga.

På ett stort kanslihus med vakt framför läser man inskriften *legibus et armis*, hvarmed menas: åt kongl. hofrätten öfver Skåne och Blekinge samt åt kongl. Vendes artilleriregemente. Det var under konung Karl XIV Johans regeringstid, som dessa tvenne olika flugor slogos i en smäll på det viset. Eljest är stadens förnämsta byggnad den från dansktiden härstammande kyrkan. Verkligen vacker både utan och innan, ehuru, hvad det inre beträffar, pelarne förefalla bra spinkiga. Orgeln är här inte allenast ett härligt instrument att lyssna till, utan den till utseendet vackraste, jag någonsin sett. Sammangjuten med läktaren till ett helt i den finaste rokokko, lyfter den sig med änglar, bladkronor och festoner mot höjden, glänsande som en af apokalypsens syner.

Rådhuset är nybyggdt och försedt med en stor reliefbild af Kristianstads grundläggare, Kristian IV. Denne potentat möter för öfrigt öfverallt. I stadens vapen hans namnchiffer – så vida ett blott namnchiffer kan kallas vapen – på bankens sedlar hans porträtt med den otäcka hårpiskan på sidan, och när jag, ledsen på detta danskeri, vill resa ur staden, kommer lokomotivet Kristian IV och drar af med mig. Jag erkänner till fullo den stora tacksamhetskund, hvori Skåne och härmed hela Sverige står till den gamla danska kulturen, men jag tycker inte om att oupphörligt påminnas om en af vårt lands argaste fiender. Men den svenska ridderligheten går öfver all annan!

Ett par mil från Kristianstad, vid Helgeåns utlopp i Hanöbukten, ligger byn Åhus. Här är stadens hamn och sommarnöje, här är badort, här är tobaksplantering – och här är jag, kan en vidtberömd man säga, en religionslärare, som under sommaren bereder ungdom från när och fjärran till dess första nattvardsgång.

Här, i ett hus vid torget, slog jag mig ned med hustru och barn. Ett präktigt torg, stort, rektangulärt, planteradt med träd på ena långsidan, med en buxbomshäck på den andra och med en ganska snygg pump midt på, ett fridfullt torg, när inte någon kärra kommer körande, ty då skraller det, som när åskan går. Här församlas gamla och unga, här cyklas, här rådplägas, här sitter man och mojar sig på den allra präktigaste gungsoffa. Och här kommer slutligen klockan elfva på natten, klampande i sina trätöfflor, byns nattvakt, Tutander kallad, och blåser i

sin spruckna lur, tut, tut! Två gånger i veckan är det torgdag, då bönderna från Yngsjö och Ripa infinna sig med smör, ägg och höns samt trädgårdsmästaren från Widtsköfle med bär och grönsaker.

Invid torget ligger kyrkan, omgifven af en väl hållen kyrkogård. Den förra har fyrkantigt torn med kroppåstak och därtill tvåskeppig, uråldrig och ärevördig. Inuti finns ett präktigt i trä snidadt altarskåp från rokokotiden, föreställande nattvarden, och på väggen hänger Casten Rönnows porträtt, den patriotiske prästens, hvilken visserligen ej såsom legenden påstår räddade Karl XI:s lif, men som i alla fall var honom en trogen tjänare.

Denna legend om Karl XI:s räddning åtnjuter ännu en viss tilltro, och en inom prästgården befintlig korsvirkesstuga, där tilldragelsen skulle ägt rum, är alltjämt föremål för allmänhetens besök och därmed förenade skrifklåda. Ingen försummar heller att klifva upp i spiseln, där kungen gömde sig för sina förföljare. Att han verkligen gjorde detta, intygar en på väggen uppsatt ståtlig, latinsk inskrift. Skada blott, att hela berättelsen är alldeles obestyrkt!

Åhus' största behag är och förblir *Espet* eller den nära milslånga strandremsa, som ligger emellan Helgeån och hafvet. Ån gör nämligen, sedan hon gått ur Hornasjön, en skarp vändning och flyter sedan under en lång sträcka nästan parallelt med kusten och på halfannan kilometers afstånd från denna.

Detta *Espet* är i mitt tycke alldeles förtjusande. Ett mäktigt flygsandfält, stelnadt ut i breda vågor och höga kullar, har här lagt sig till ro. Hela detta fält – utom i själfva hafskanten, där endast den stripiga strandrågen växer – är betäckt af ljung, mossa och skog. Ljungen fram på sommaren blixtrande röd, mossan grå på kullarna och ljusgrön här och där i svackorna, liknande i senare fallet saftiga ängsbitar. Detta är den närmaste beklädnaden, som dock ej räcker till öfverallt, hvadan den hvita sanden oftast glänser fram. Skogen, som planterats för att binda marken, består mest av furor – pinier kan man säga – med kala stammar och täta, mörkgröna kronor, men äfven ek och björk ser man. En stor del af *Espet* tillhör kronan och är följaktligen fint och väl hållet, hvilket äfven kan sägas om de enskildes lotter. Det hela ser också ut som en park. Träden stå så glest, att man mellan dem har långa utsikter, och marken är fri och jämn, så att man ej behöfver någon stig, utan kan gå öfverallt. Torrt är det under foten, om det också regnat aldrig så mycket, ty det är

sand, sand, hvart man vänder sig, en stor fördel under en våt sommar som denna.

Och så hafvet med den härliga brädden! Här ligger sanden alldeles bar, så att det några steg från vattnet är rätt tungt att gå; men alldeles invid vågskvalpet, på själfva den lekande brädden, är det fuktigt och i följd däraf tämligen hårdt. Här lustvandrar man, kneippar, tar de läckraste bad med soltorkning, gräfver i sanden och njuter af luften – första klas-sens luft, renad af hafvet, torkad af sanden och doftande af barret!"

Från flandrisk fädernejord

Något om Plönninge I:s vallonska härstamning

I samband med förra släktmötet frågade några av Henri von Schéeles ättlingar mig, om jag kände till något om Henris hustrus och enkannerligen hans svärmors härstamning. Det finns uppenbarligen en del släkthistoria av anekdotisk karaktär, mer eller mindre med sanningen överensstämmande, om denna. Mitt svar blev då, att mina kunskaper inskränkte sig till det lilla som meddelas i Elgenstiernas *Adelns ättartavlor*. Jag lovade emellertid, att jag vid tillfälle skulle undersöka saken närmare för att se om jag kunde få fram något. Delar av dessa efterforskningar redovisas nedan.

Det äldsta av Plönningebarnen var Götrik Carl Knut Herman *Henri*. Han föddes på Torsjö Norregård i Östra Torsås socken utanför Växjö den 5 juli 1855. Efter att ha genomgått lantbruksutbildning fick han redan som tjugooåring – tillsammans med modern – överta huvudansvaret för Plönninge efter faderns hastiga och oväntade frånfälle på nyårsafton 1875. Henri von Schéele var, vilket har omvittnats i flera sammanhang, en kunnig och driftig lantbrukare och handlande, men hans fysik var inte stark. Han drabbades tidigt av hjärtproblem och fick alltmer besvärligt att klara av en så pass stor egendom som Plönninge. Därför såldes den 1907 och Henri med familj – hustru och sju barn – flyttade till den mindre gården Dalvik utanför Lidköping. Vid denna tid var han dock redan svårt märkt av sin sjukdom, och han gick bort den 4 januari 1909, endast 53 1/2 år gammal.

Henri von Schéele

Alin von Schéele, f. Lund

Alin med barnen Carl (1891–1961), Maria (1893–1936), Svea (1895–1995), Götrik (1897–1967) och Einar (1898–1943). Senare föddes ytterligare två söner.

På våren 1891 hade Henri i Mariestad ingått äktenskap med den fjorton år yngre västgötskan Alin Lund, som arbetade som mejerska på Plöninge. Om henne meddelar Elgenstiernas *Den introducerade svenska adelns ättartaflor med tillägg och rättelser* följande: "*Augusta Charlotta Lund, * 1869 6/9 i nämnda stad [Mariestad], dotter av vaktmästaren Jonas Lund och Lovisa Govert.*"

När jag fick den i ingressen nämnda frågan var detta egentligen det enda som jag kände till om hennes härstamning. Min första åtgärd blev därför att konsultera Mariestads födelsebok för nämnda år för att få en bekräftelse av att uppgifterna rörande Alins födelsedatum och föräldrar var korrekta, och sedan följa familjen bakåt (och i viss mån framåt) i tiden i olika kyrkoboksmaterial, framförallt husförhörslängder. Redan i detta Mariestadsmaterial, som förvaras på landsarkivet i Göteborg, fick jag flera intressanta upplysningar, och särskilt en skall noteras här: mo-

derns efternamn var inte angivet som Govert utan som Gefvert. Kunde det vara så att hon tillhörde den stora smedsläkten Gevert¹?

För att göra en lång historia kort kan jag konstatera, att svaret på den frågan är ja. Efter att ha undersökt kyrkoböcker från ett antal församlingar och därefter använt mig av ett par tryckta genealogiska verk kan jag nu presentera följande (reducerade) antavla för Henris svärmor:

<i>Lovisa</i> Albertina Gevert (* 1835, levde 1897)	∞ 1:o 1859	<i>Jonas</i> Jonasson Lund (1829–1880) dräng, kusk, vaktmästare
	[∞ 2:o 1888	<i>Elias</i> Nordqvist (* 1843, levde 1897) tunnbindare]
<i>Adam</i> Johansson Gevert (1803–1860) dräng, smed, torpare	∞ 1827	<i>Carolina</i> Isaksdotter Lindstedt (* 1807, levde 1853)
<i>Johan</i> Abrahamsson Gevert (1767–1843) mästersven, torpare	∞ 1798	<i>Christina</i> Jönsdotter (Jonasdotter) (1774–1854)
<i>Abraham</i> Abrahamsson Gevert (1731–1782) hammarsmedsmästare	∞ 1757	<i>Katarina</i> Johansdotter Tiderman (1737–1810)
<i>Abraham</i> Klasson Gevert (1697–1758) hammarsmedsmästare	∞ 1730	<i>Maria</i> Eriksdotter (1705–1780)
<i>Klas</i> Adamsson Gevert (1660-t.–≈ 1719) hammarsmed	∞ 1:o ≈ 1683	<i>Sara</i> Olofsdotter (* 1660-t.?, levde 1700, men † 1705)

---

¹ Flera alternativa stavningar förekommer såsom t.ex. Gävert, Gäfvert, Gevert, Gefvert och Jefvert.

	[∞ 2:o	Maria Johansdotter Hero (3:e gifte) (≈ 1654–1730)]
<i>Adam</i> Klasson Gevert (≈ 1640– 1713) mästersven, mästersed	∞ ≈ 1664	<i>Katarina</i> Eriksdotter († 1718)
<i>Klas</i> Andersson Gevert (* 1610-t., levde 1660) bruksskrivare	∞	<i>Sara</i> Stockhaus (* 1624)
<i>Anders (Andreas)</i> Gevert (* 1570-t.?, levde 1632) hammarsmed		

Släkten Gevert är sannolikt den största av de s.k. vallonsläkterna, ja, av smedsläkterna överhuvudtaget. I de äldsta svenska källnoteringarna stavas namnet ofta Kiefwert, vilket troligen är ett försök att återge det nederländska sche-ljudet, som uttalas relativt långt bak i halsen.²

Den första med säkerhet kända anan, Andreas Gevert, kom under tidig svensk stormaktstid från vallonområdet i nuvarande Belgien och blev smed vid ett par bruk i Uppland, troligen först i Västland och sedermera i Forsmark (belagd i skriftligt material därifrån åren 1627–1632). Han passade då på att försvenska sitt förnamn till Anders. Med största sannolikhet hade han minst fem söner: Jakob, Henrik, Jost, Anders och Klas. Den sistnämnde var gift med Sara Stockhaus, som också stammade från en invandrad smedsläkt, men denna var inte av vallonskt utan av tyskt ursprung. Hennes farfar Hans Stockhaus kom nämligen som smed från westfaliska Münster till Stensta bruk i närkingska Fellingsbro socken år 1582, medan fadern, Adam Stockhaus († 1645), var verksam som plåtsmed och bergsman, först i Fellingsbro och sedan vid Snavlunda i Ånsta socken, också i Närke. Det var där som Sara Stockhaus träffade

---

² Man kan säga att det är ett s-ljud följt av ett ach-ljud.

Klas Gevert. Han hade nämligen flyttat till bruket i Snavlunda för att arbeta som skrivare.

I de följande generationerna av denna gren av släkten Gevert – fr.o.m. andra hälften av 1600-talet och fram till 1800-talets mitt – bodde man sedan huvudsakligen i Närke, västra Västmanland och allra nordostligaste delen av Västergötland. Så länge som de olika anfäderna försörjde sig inom smedyrkena höll man förstås till på olika bruk av varierande storlek, såsom Hageby och Kungshammar i Nora socken, Ervalla, Frövi, Hasselfors, Årås, Kårberg, Svartå, Stora Lassåna och Degerfors.

Lovisa Geverts farfar, Johan Abrahamsson Gevert, började som mästervsen på Degerfors, flyttade sedan till Svartå, men blev aldrig smedmästare. Istället försörjde han sig som torpare i Bunken, Lerbäcks socken, i sydvästra Närke. Sonen Adam, Lovisas far, började som dräng, verkade en tid som smed på närbelägna Klockarhyttan och var sedan under många år torpare i Bolby, också i Lerbäcks socken. Där föddes *Lovisa Albertina* den 17 februari 1835.

* * *

Slutligen också några noteringar om dels Alins syskon, dels hennes farsida (som jag bara har tittat lite grand på). Alin hade fem syskon, tre bröder och två systrar. Benda Albertina var äldst, född år 1859. Hon fick tillsammans med en man vid namn Wahlbom år 1888 en utomäktenskaplig dotter, som var blind från födseln. Näst äldst var Carl Gustaf Knut, som föddes år 1861, och nummer tre i syskonskaran var Johan Albin, som kom till världen år 1866. Alins lillasyster hette Anna Cecilia. Hon var född år 1872 och gifte sig år 1895 med boktryckaren och typografen Karl Knut Bengtsberg. De hade åtminstone två söner. Yngst bland syskonen var Johan Adolf, född år 1876. Samtliga barnen Lund var födda i Mariestad.

Fadern, Jonas Jonasson Lund, kom från Timmersdala i norra Skaraborg, där farfadern, som också hette Jonas Lund (1783–1832), var bonde, gästgivare och kyrkvärd. Farmodern hette Annika Olofsdotter, kallades ibland Anna, och var född år 1800. Hon kom från en bondesläkt som i flera generationer levte i Timmersdala, var farfaderns andra hustru och gifte efter dennes död i sin tur om sig. Farfars far hette faktiskt också

Jonas Lund och var inspektor. Han var gift med Lisa Beata Ullström från grannförsamlingen Odensåker.

För den intresserade går det säkert utan alltför stor ansträngning att få fram rätt så mycket ytterligare uppgifter om både Henris svärfars och hans svärmors anor. Vill man veta mera om till Sverige invandrade vallonfamiljer i allmänhet kan också nämnas, att det finns en rikhaltig litteratur om dem, och då om såväl entreprenörer och bruksidkare som hantverkare och arbetare; Karl Kilboms *Vallonerna* är en klassiker på området, men det finns mycket annat skrivet. Det är ju dessutom inte alldeles otänkbart, att vi får anledning att återkomma till dem i bladet vid ett senare tillfälle, då vi ju har en del ytterligare genealogiska kopplingar i den riktningen.

Adam von Schéele

Källor

Landsarkivet i Göteborg (GLA)

Kyrkoboksmaterial (serierna AI, B, C, E, F) från

Mariestad (R)

Odensåker (R)

Timmersdala (R)

Databasen Sveriges befolkning 1890

Landsarkivet i Uppsala (ULA)

Kyrkoboksmaterial (serierna AI, B, C, E, F) från

Lerbäck (T)

Litteratur

Flood, Anders m.fl., "Stockhaus", i *Svenska smedsläkter*, band 1. Red. Ulf Berggren.

Föreningen för Smedsläktsforskning (FFS). Stockholm 2003, s. 276–309.

Hedenberg, Örjan, "Gevert", i *Svenska smedsläkter*, band 1. Red. Ulf Berggren.

Föreningen för Smedsläktsforskning (FFS). Stockholm 2003, s. 61–134.

"von Schéele, adl. ätten nr 2059", i *Den introducerade svenska adelns ättartavlor med rättelser och tillägg*, VIII. Utg. Gustaf Elgenstierna. Stockholm 1931, s. 750–758.

Inbjudan till stadspromenad i Göteborg:

Välkommen till Lorensbergskvarteren!

I fjol förutskickades att vi skulle försöka oss på lite mellanårsaktiviteter under de år som vi inte avhåller släktmöte. Av olika anledningar blev det dock inte tillfälle att påbörja denna verksamhet under 2003. Det då tilltänkta programmet – en ostindisk heldag med besök på det pågående bygget av ostindiefararen "Götheborg", lunch med sjöutsikt, båttur i Göteborgs inre hamninlopp med den reguljära kollektivtrafikfärjan "Älvsnabben" och kortare vandringar i de bevarade historiska miljöerna med ostindiska minnen i Klippan och vid Stora Hamnkanalen, där Göteborgs stadsmuseum idag inryms i Ostindiska kompaniets forna auktions- och lagerhus – har vi skjutit på till våren 2005. Det planeras f.ö., att ostindiefararen skall avsegla mot Kina under hösten nästa år, så under våren skall den vara nästintill färdig.

Som en liten kompensation för fjolårets uteblivna aktivitet inbjuds nu släktföreningens medlemmar – trots att det ju faktiskt är släktmötesår i år – till en guidad stadsvandring i Göteborg. Den äger rum några timmar före Västsveriges stora motionslopp, halvmaran Göteborgsvarvet, på lördagsförmiddagen den 15 maj, men aspirerar inte på att konkurrera med detta i något avseende, varken med avseende på sträckning, längd, utmattningseffekt eller deltagarantal!

Sedan rätt många år tillbaka har jag både inom ramen för Göteborgs universitets kursverksamhet och i andra sammanhang lett kulturhistoriska vandringar och bussturer i Göteborgsregionen, inte minst inom Göteborgs stad. Under innevarande vår har jag exempelvis hållit i ett par stadspromenader inom Vallgraven och i Nordstaden, och ett par andra i Klippan och Majorna respektive Haga och Vasastaden. Släktföreningens medlemmar inbjuds nu att delta i vårens sista göteborgska promenad, vilken äger rum lördagen den 15 maj, kl. 10.00–12.30. På programmet står **Lorensberg och Lorensbergs villastad – från landsbygd och landerier till stadsplanläggningar och stenstad**. Samling sker vid Carlandersplatsen. (För kollektivresenären gäller busshållplatsen Carlandersplatsen eller fem minuters promenad från spårvagnshållplatsen Korsvägen.) Följande ingår i turen: Vandring genom trehundraårsjubileets forna utställningsområde. Stopp vid bl.a. Johannebergs landeri och i

Lorensbergs tidigare landeripark. Promenad längs med Gamla och Nya Allén och sedan via Wernerska villan och Valand uppför paradgatan Avenyn till Götaplatsens stora offentliga institutioner. Rundtur i Lorensbergs villastads särpräglade bebyggelsemiljö. Avslutning vid Universitetsbiblioteket.

Den totala promenadsträckan är ungefär 3,5 km. Det är något kuperat i början och i slutet av vandringsen.

Deltagarkostnaden, som erläggs i anslutning till vandringsen början, är 40 kr per vuxen deltagare, medan skolungdom upp till 16 år betalar 10 kr och det är gratis för barn under 7 år. Anmälan sker *senast torsdagen den 13 maj*, enklast via e-post till [Adam.von.Scheele@history.gu.se] eller per telefon 031-14 08 89.

Om det finns intresse härför, kan vi efter vandringsen slut, mot ett tillägg på 10 kr per vuxen deltagare, under någon timmes tid mellan ungefär kl. 13.15 och 14.15 efter att ha stärkt oss med en kopp kaffe, göra ett studiebesök på Göteborgs landsarkiv. Ett sådant skulle då kunna inkludera rundvandring på landsarkivet med kort presentation av forskar-expedition och forskarsal inklusive mikrofilms- och microficheläsare, demonstration av ett par tillgängliga genealogiska databaser och orientering om några för den släkt- och personhistoriska forskningen centrala källmaterialgrupper med möjlighet att ta del av äldre originalhandlingar. Meddela eventuellt intresse för studiebesök på landsarkivet i samband med anmälan till promenaden, eftersom jag om det blir aktuellt med ett sådant, i så fall skall beställa fram lite källmaterial från 1600-, 1700- och 1800-talen, som vi kan ta del av.

Väl mött!

Adam von Schéele

What's in a Name?

När och för vilka Bergenhem blev Bergenheim

Tittar man i våra dagars telefonkataloger finner man ganska snart att det finns en grupp personer som heter Bergenheim och andra – betydligt fler – som har efternamnet Bergenhem. Som bekant bar också våra anfäder fr.o.m. Nils Botolfsson vid 1600-talets mitt fram t.o.m. Theodors farfar Anders under andra hälften av 1700-talet namnet Bergenhem. Den förste inom släkten som lät -hem bli -heim, d.v.s. bytte till Bergenheim, var juristen Erik Johan Bergenhem (1759–1837), som 1812 adlades med namnet Bergenheim av den ryske tsaren Alexander I i storfurstendömet Finland, då sedan några få år en del av det ryska imperiet. Den ännu fortlevande finländska adliga ätten, vilken alltså härstammar från Erik Johan, bär ju också namnet Bergenheim; vissa av dess medlemmar har ju dessutom flyttat till Sverige.

Samma år som Erik Johan adlades, 1812, bytte också vår anfader Gustaf (son till ovannämnde Anders och far till Theodor på Fjällaregården) och hans bror Håkan ut -hem mot -heim, medan den andre brodern Carl Fredrik och de äldre systrarna Lisa Maja och Lovisa valde att behålla den gamla namnformen.

Vilka var det som bytte namn till Bergenheim och vilka behöll Bergenhem? Låt oss för enkelhetens skull till att börja med se på ett par schematiska uppställningar:³

Bytte från Bergenhem till Bergenheim

Förnamn	Titel	Släktförhållande till Theodor	Bytte år
Erik Johan	hovrättspresident	farfars kusin [och hans barn]	1812
Erik <i>Gustaf</i>	kvartermästare	far	1812
<i>Håkan</i> Magnus	fanjunkare	farbror [och hans barn]	1812
Johan (Jan) Magnus	tunnbindaregesäll	kusin [och hans barn]	≈ 1840
Carl Fredrik	arbetare	kusinbarn	≈ 1875
Jonas Erik	predikant	kusinbarn [och hans barn]	≈ 1875

Behöll Bergenhem

Förnamn	Titel	Släktförhållande till Theodor	Död år
Helena (Lena)	prästfru	farfars kusin	1815

³ Uppställningarna gör inte anspråk på att vara kompletta, men kan förhoppningsvis ändå ge en relativt god bild av det undersökta fenomenet.

Jacob	komminister	farfars kusin [och hans barn]	1819
Anna Beata	prästfru	farfars kusin	1831
Daniel	fiskal, inspektor	farfars kusin	1827
Magdalena	överjägmästarefru	farfars kusin	1837
Helena Christina	mamsell	farfars kusin	1857
Lisa Maria (Maja)	mamsell	faster	1827
Catharina (Cajsa) Lovisa	klockarehustru	faster	1857
Carl Fredrik	bergsgesman, arrendator	farbror	1849
Stina Cajsa	hemmansägarefru	kusin	1857
Anders	bergsgesman, torpare	kusin	1873
Maria Elisabet (Maja Lisa)	bergsgesmansfru	kusin	1891
Gustaf	bergsgesman	kusin	[1895]
Fredrik Johan	garvaregesäll	kusin	[1850]
Alexander	bergsgesman	kusin [och hans barn]	1901
Jonas Erik	hemmansägare	kusin [och hans barn]	[1895]
Lovisa	hemmansägarefru	kusin	1868
Stina Maria	piga	kusinbarn	[1894]
Lovisa	piga	kusinbarn	[1879]
Anders Gustaf	jordbruksarbetare	kusinbarn	[1890]
Emma Elisabeth (Else)	polisfru	kusinbarn	[1890]
Jan Magnus	dräng	kusinbarn	[1880]
Alexander	dräng	kusinbarn	[1880]

Anm. För somliga är dödsåret inte bekant för mig i nuläget, men jag har då valt att ange ett årtal inom klammer vilket betyder att vederbörande levde detta år. Ibland har de sannolikt levt långt efter det angivna årtalet, men det har jag f.n. inte några säkra belegg för. (Om någon läsare har kompletterande uppgifter mottas dessa tacksamt.)

Några trender tycker jag mig kunna utläsa:

- Det var betydligt fler som behöll namnet Bergenhem än som bytte till Bergenheim.
- Inga kvinnor bytte från Bergenhem till Bergenheim, vilket väl är naturligt med tanke på att släktnamnet ju inte skulle gå vidare till nästa generation.
- Bortsett från den adlade hovrättspresidenten, som då detta skedde var 52 1/2 år, var det endast yngre människor – under 40 år – som bytte släktnamn.
- De som bytte namn verkade förvisso i skilda yrkesgrupper och hörde till olika sociala strata, men de hade åtminstone en sak gemensamt: de flyttade till en ny geografisk miljö. Hovrättspresidenten Erik Johan var

född i Tösse i Dalsland, men gjorde juristkarriär i Stockholm och Finland; Theodors far Gustaf och hans farbror Håkan bytte båda hembygdens värmländska regementen mot nordskånska dito; Theodors kusin Jan Magnus lämnade till skillnad från sina syskon östra Värmlands bergslag och begav sig till Karlstad för att bli tunnbindare och rörde sig sedan vidare till Norrköping; Carl Fredrik, son till Theodors kusin Gustaf, flyttade först upp till Västernorrland och emigrerade 1892 till Amerika, och hans bror Jonas Erik försvann också från de värmländska hemtrakterna och blev predikant i Hälsingland.

Kanske kan vi även i namnbytet se en ambition, en strävan att klättra på den sociala skalan, vilket då markerades med att den mer agrart klingande ändelsen -hem skiftades mot det mera borgerligt urbana -heim. Att just den gren som adlades av den ryske tsaren antog namnet Bergenheim bör också ha haft betydelse för de andra uppåtsträvande namnbytarna. De kalkylerade sannolikt med att ett nytt efternamn skulle innebära fördelar. Det kan också noteras, att inte någon senare generations medlem av de grenar som en gång bytt efternamn till Bergenheim, såvitt känt är, valt att ta tillbaka det gamla namnet Bergenhem.

Adam von Schéele

Våra anor (1)

Såsom utlovats tidigare kommer vi med början i detta nummer att publicera basfakta kring våra gemensamma anor. Vi börjar med fanjunkarna på Plönninge respektive Fjällaregården och deras familjer, och går sedan släktled för släktled bakåt i tiden. I takt med att publiceringen sker i medlemsbladet är också tanken, att vi skall lägga in uppgifterna på föreningens hemsida, när denna åter öppnas för medlemmarna.

Den information som presenteras blir för varje anfader och anmoder namn (inklusive markering av tilltalsnamn, om det är känt, genom kursivering), födelsetidpunkt och -ort, giftermål tidpunkt och -ort,

dödstillpunkt och -ort, och yrke(n) samt eventuella andra makar – somliga var ju gifta flera gånger – och barn, där vi anger motsvarande uppgifter som för föräldrarna. Våra gemensamma anor markeras, då de förekommer i uppställningen över barn på "föräldrabladet", med fetstil och hänvisningstexten "*Se ovan*".

Såsom läsaren själv kan konstatera finns det en del luckor i den schematiska framställningen nedan, vilka vi gärna skulle vilja täppa till. Likaså är somliga uppgifter inte helt säkra, vilket markeras med ett frågetecken inom parentes [(?)]. I vanlig ordning är vi mycket tack-samma för påpekanden om eventuella andra felaktigheter eller brister i sammanställningarna. All information med kompletteringar skickas med fördel via vanlig post till Adam von Schéele, Djurgårdsgatan 10v, 414 62 GÖTEBORG eller per e-post till Adam.von.Scheele@history.gu.se.

I detta det första avsnittet presenterar vi de två första generationerna som fått beteckningarna generation 0 respektive generation -1. För att läsarna förhoppningsvis skall kunna orientera sig någotsånär i de olika familjerna börjar vi med en liten repetition av vårt släktskap. Som bekant gifte sig för drygt hundra år sedan tre syskon von Schéele, barn till fanjunkaren Herman von Schéele, med var sitt syskon Bergenheim, barn till fanjunkaren Theodor Bergenheim, vilket är själva grundvalen för vår gemensamma släktförening.

Som framgår nedan hade Herman och Henriette von Schéele totalt elva barn. Ättlingarna till dessa benämner vi Plönningegrenarna (Pl.). Av dem lever fortfarande Pl. I, Pl. II (= Fj. II), Pl. III (= Fj. IV), Pl. IV, Pl. VIII, Pl. IX och Pl. X (= Fj. IX). Samtliga som tillhör dessa grenar kan alltså räknas de anor som presenteras under PLÖNNINGE, d.v.s. Hermans och Henriettes anfäder och anmödrar, som sina.

När det gäller Fjällaregården är det lite mera komplicerat eftersom det rör sig om två barnkullar och dessutom förekommer ett par giften mellan befryndade kontrahenter. Theodor Bergenheim hade som synes åtta barn med sin första hustru Petronella och fem med sin andra, Hanna, således inalles tretton stycken. Ättlingarna till dessa ingår i det som vi kallar Fjällaregårdsgrenarna (Fj.). Av dem fortlever från första giftet Fj. I, Fj. II (= Pl. II), Fj. IV (= Pl. III), Fj. VI, Fj. VII och Fj. VIII, och från andra giftet Fj. IX (= Pl. X), Fj. X, Fj. XI och Fj. XII. Samtliga som tillhör dessa

grenar hittar förstas sina anor under rubriken FJÄLLAREGÅRDEN, och alla har naturligtvis Theodors anfäder och anmödrar i sin antavla. De som tillhör de grenar som stammar från första giftet (Fj. I–VIII) bör i övrigt koncentrera sig på Petronellas antavlor när de vill kontrollera sina anor, medan de andra (Fj. IX–XII) alltså bör följa Hannas. Också de som tillhör Fj. I har emellertid anledning att följa Hannas, eftersom Euphrosyne Bergenheim var gift med Hannas äldre bror Erik Westerlund, sin styvmorbror om man så vill. Slutligen finns det skäl för en del av dem som hör till Fj. XI, nämligen vår förre ordförande Bengt Bergenheim och hans ättlingar att även titta på Petronellas anor, eftersom Bengts föräldrar var Torsten Bergenheim och Ruth Westerlund, dotter till Erik och Euphrosyne. Bengts mor var således både kusin och halvsyskonbarn till hans far!⁴

Jag vill också passa på att framhålla, att föreningen genom egen släktforskning har kunnat korrigera en del tidigare publicerade och vitt spridda felaktiga data rörande somliga av våra fränder, exempelvis sådana som finns angivna i Elgenstiernas *Ättartavlor*. I första hand gäller det mindre saker, såsom att vi kunnat fylla i en saknad födelseort, eller inadvertenser av typen att en födelse-, giftermåls- eller dödstitidpunkt visserligen fått rätt år och månad, men fel datum, eller rätt år och dag, men fel månad i tidigare litteratur, men ibland har bristerna varit större. Vi kan ta ett par exempel från den uppställning som publiceras nedan: Plönningebarnens farmor Johanna Francke anges av Elgenstierna vara född den 18 oktober 1783. I själva verket föddes hon nästan på dagen två år tidigare, den 19 oktober 1781. I Elgenstiernas verk, som normalt redovisar samtliga kända ättlingar, även sådana som gått bort i spädbarnsåldern, finns det upptaget sex barn till Johanna och hennes make Sven Götrik von Schéele. Efter kyrkoboksstudier kan vi konstatera, att det fanns minst nio stycken. De som saknas hos Elgenstierna är: Elisabeth Aurora Mathilda (född och död 1811 vid drygt två månaders ålder), Constance Zellma⁵ Emilie (född och död 1812 vid knappt två månaders ålder) och Svante Julius (född 1813, död 1815 vid knappt ett och ett halvt års ålder).

---

⁴ Såsom vi konstaterat i ett tidigare medlemsblad innebär detta att Bengt är syssling till sig själv, halvkusin till sin mor och halvsysling till sina barn.

⁵ Detta är utan tvivel prästens försök att skriva det engelska flicknamnet Thelma, uttalat med läspljud i början.

Naturligtvis har föreningens forskning under årens lopp också bidragit till att skapa en mera fyllig bild av våra anfäders och anmödrars liv än vad bara de här återgivna torra basfakta förmår förmedla. Den informationen presenterar vi dock inte i denna framställning utan tanken är, att vi genom publiceringen av detta "skelett" i "släktkroppen" skall sprida rudimentär kunskap om vad som är framforskat inom föreningen rörande våra gemensamma anor och deras genealogi, medan förhoppningsvis somligt av det övriga materialet i bladet i stället kan bidra till att förse skelettet med "kött och blod".

Adam von Schéele

PLÖNNINGE

Herman von Schéele

Henriette von Schéele, född Nordenstedt

PLÖNNINGEBARNENS FÖRÄLDRAR (GENERATION 0)

- *Herman Götrik Knut von Schéele* [nr 2059] fanjunkare, brännvins-

- * 1823-12-24 Näs, Södra Ljunga (G)   bränneriarbetare, lant-
- † 1875-12-31 Plönninge, Harplinge (N)   brukare
- ∞ 1854-09-04 Åhus S:ta Maria (L)
- *Henriette* Elice Charlotte Nordenstedt   egendomsägare
- * 1835-09-04 Åhus S:ta Maria (L)
- † 1902-08-11 Plönninge, Harplinge (N)

B A R N

- 1) Götrik Carl Knut Herman *Henri* von Schéele [nr 2059]
 gods-
  - * 1855-07-05 Torsjö norregård, Östra Torsås (G)   inspektor,
arrendator,
  - † 1909-01-04 Dalvik, Sävare (R)   lantbrukare, handlande
  - ∞ 1891-04-07 Mariestad (R)
  - Augusta Charlotta (*Alin*) Lund   mejerska
  - * 1869-09-06 tomt nr 2 & 3, Mariestad (R)
  - † 1948-12-11 Samseryd, Broaryd (F)

- 2) Nils Fredrik Herman *Richard* von Schéele [nr 2059]   bokhållare,
lant-
  - * 1857-04-19 Torsjö norregård, Östra Torsås (G)   brukare,
revisor,
  - † 1937-07-08 Malmö (M)   handlande,
direktör
  - ∞ 1887-11-30 Maple Station, California, USA
  - *Therése* Aurora Bergenheim
  - * 1857-12-16 Fjällaregården, Harplinge (N)
  - † 1950-12-25 Malmö Slottsstaden (M)

- 3) Marie Jeanette Henriette *Herminie* (*Minnie*) von Schéele [nr 2059]
  - * 1859-09-04 Åhus S:ta Maria (L)
  - † 1933-12-06 Kungsäter (N)
  - ∞ 1887-11-30 Maple Station, California, USA
  - *Gottfrid* Hilding Bergenheim   farmare, hemmans-

- * 1862-02-19 Fjällaregården, Harplinge (N) ägare, handlande,
† 1914-10-07 Aspudden, Kungsäter (N) gästgivare, disponent
- 4) *Ida* Henriette Amelie von Schéele [nr 2059] posttjänsteman
* 1861-08-16 Lidhem, Väckelsång (G)
† 1946-11-22 Danvikshem, Stockholm (A)
∞ 1:o 1882-11-02 Harplinge (N)
- *Johan* Benjamin Carlson Stenhoff musikdirektör, musik-
* 1855-08-11 Okome (N) lärare, organist, kantor,
† 1902-11-20 Klockaregården Djäknebol IV:9, Eldsberga (N) klockare
- ∞ 2:o 1905-04-11
- *Carl Evald* Wallman (2:a gifte) styckjunkare, under-
* 1845-04-16 Fornåsa (E) löjtnant, barnhus-
† 1910-09-21 Stockholm (A) inspektör, postexpeditör
∞ 1:o 1882
- *Alma* Viktoria Hultstrand
* 1860-11-24 Södra Unnaryd (F)
†
- 5) *Helfrid* Ingeborg von Schéele [nr 2059]
* 1863-07-05 Plönninge, Harplinge (N)
† 1867-02-04 Plönninge, Harplinge (N)
- 6) *Knut* Adolf Gottfrid von Schéele [nr 2059] bokhållare, kontorist,
* 1865-06-12 Plönninge, Harplinge (N) kontorschef, prokurist,
† 1915-05-08 Malmö (M) handlande, direktör
∞ 1901-03-24 Kristianstad Heliga Trefaldighet (L)
- *Anna Sofia* (*Ann-Sofie* , *Anna-Fia*) Weber handelsbiträde
* 1862-10-29 Malmö (M)
† 1930-04-02 Malmö (M)
- 7) *Hildegard* Elisabet von Schéele [nr 2059]
* 1867-10-06 Plönninge, Harplinge (N)
† 1868-03-05 Plönninge, Harplinge (N)

- 8) Ernst Henning *Herman* von Schéele [nr2059] snickare, isman, dräng,
 * 1869-03-03 Plönninge, Harplinge (N) vingårdsarbetare, lax-
 † 1961-03-23 Afognak, Alaska, USA fiskare, handlande
 ∞ 1897-11-11 Russian Orthodox Church, Afognak, Alaska, USA
- *Eulavia* Gregorioff
    - * 1882-08-20 Afognak, Alaska, USA
    - † 1920-09-20 Afognak, Alaska, USA
- 9) Erik Emil *Hugo* von Schéele [nr 2059] ingenjör,
 * 1870-12-11 Plönninge, Harplinge (N) banktjänsteman
 † 1946-10-04 Eskilstuna (D)
 ∞ 1906-10-07 Stockholm (A)
- *Elin* Maria Gottfriedz
    - * 1869-06-08 Hammarby (D)
    - † 1953-11-09 Eskilstuna Fors (D)
- 10) Kjell Herman *Robert* von Schéele [nr 2059] fil. kand., läroverks-
 * 1872-03-30 Plönninge, Harplinge (N) adjunkt, rektor
 † 1965-06-17 Ekebo, Harplinge (N)
 ∞ 1900-07-12 Faggared, Kungsäter (N)
- *Sigrid* Elisabeth Bergenheim guvernant
    - * 1874-07-31 Fjällaregården, Harplinge (N)
    - † 1928-01-15 Göteborg Vasa (O)
- 11) *Ejnar* Ossian Filip Herman von Schéele [nr 2059]
 * 1874-11-30 Plönninge, Harplinge (N)
 † 1877-04-08 Plönninge, Harplinge (N)

PLÖNNINGEBARNENS FARFÖRÄLDRAR
 [HERMANS FÖRÄLDRAR] (GENERATION -1)

- Sven Götrik von Schéele [nr 2059] underlöjtnant, artilleri-
 * 1781-09-28 Varberg slotts (N) befälhavare, kapten,

- † 1831-09-10 Kristianstad stads (L) lantbrukare
∞ 1805-03-06 Varberg stads (N)
- *Johanna* Christina Francke
* 1781-10-19 Varberg stads (N)
† 1844-03-30 Näs, Södra Ljunga (G)

B A R N

- 1) *Fredrik* Mauritz von Schéele [nr 2059] fanjunkare
* 1805-12-11 Göteborg garnisons (O)
† 1850-11-08 Näs, Södra Ljunga (G)
∞ 1833-04-03 Kalmar (H)
- *Annette* Christina Uddenberg
* 1807-06-14 Fagranäs, Kråksmåla (H)
† 1888-11-28 Alvesta (G)
- 2) *Carl* Gustaf von Schéele [nr 2059] korpral, kyrkväktare
* 1807-09-18 Göteborg garnisons (O)
† 1898-03 (?) Mjäryd Brånagård, Södra Ljunga (G)
∞ 1:o 1829-12-31 Södra Ljunga (G)
- *Fredrica* Theorin
* 1810-06-20 Sommarsäte Sunegården, Södra Ljunga (G)
† 1876-09-14 Mjäryd Brånagård, Södra Ljunga (G)

∞ 2:o 1881-03-04
  - *Cajsa Maria* Svensdotter
* 1822-10-03 Torskinge (F)
† 1914-08-05 Södra Ljunga (G)
- 3) *Elisabeth* Aurora Mathilda von Schéele [nr 2059]
* 1811-07-31 Varberg stads (N) (?)
† 1811-10-05 Varberg stads (N)
- 4) *Constance* Zellma Emilie von Schéele [nr 2059]
* 1812-09-26 Varbergs fästning, Varberg slotts (N)
† 1812-11-23 Varbergs fästning, Varberg slotts (N)

- 5) Svante Julius von Schéele [nr 2059]
 * 1813-12-22 Göteborg garnisons (O)
 † 1815-05-19 Varberg stads (N)
- 6) Aurora Fredrika *Mathilda* (*Thilda*) von Schéele [nr 2059]
 * 1817-01-08 Näs, Södra Ljunga (G)
 † 1893-05-24 hus nr 127, Värnamo (F)
 ∞ 1839-06-22 Vedåsa, Agunnaryd (G)
- Gustaf Fredrik August Fornander bevakningsbefälhavare
 * 1814-06-11 Spånghult, Virestad (G)
 † 1889-07-04 Stockaryd Mellangård, Stockaryd (F)
- 7) Charlotte Julie *Emelie* (*Emilia*) von Schéele [nr 2059]
 * 1819-01-28 Näs, Södra Ljunga (G)
 † 1899-12-29 Kristianstad (L)
 ∞ 1847-06-05 Landskrona (M)
- Erik Ahlbom (2:a gifte) tullförvaltare
 * 1808-12-14 Uddevalla (O)
 † 1882-03-22 Landskrona (M)
 ∞ 1:o 1843-08-23 Strömstad (O)
- Eleonora *Maria* Ekman
 * 1816-05-17 Strömstad (O)
 † 1845 Halmstad (N)
- 8) *Svante* Rudolph von Schéele [nr 2059] kustsergeant till häst
 * 1821-04-29 Näs, Södra Ljunga (G)
 † 1889-04-28 Enhult (G)
 ∞ 1856-12-26 Glumslöv (M)
- *Olivia* Johndotter Olsson
 * 1822-04-26 Erikstorp (?), Glumslöv (M)
 † 1883-10-09 Erikstorp (?), Glumslöv (M)
- 9) *Herman* Götrik Knut von Schéele [nr 2059]
 * 1823-12-24 Näs, Södra Ljunga (G)
 † 1875-12-31 Plönninge, Harplinge (N) *Se ovan*

*

*

*

Carl Erik Nordenstedt

Maria Nordenstedt, född Wendel

PLÖNNINGEBARNENS MORFÖRÄLDRAR
[HENRIETTES FÖRÄLDRAR] (GENERATION -1)

- CARL ERIK NORDENSTEDT TULLFÖRVALTARE
* 1805-01-16 YSTAD S:TA MARIA (M)
† 1869-12-06 ÅHUS S:TA MARIA (L)
∞ 1833-04-13 ÅHUS S:TA MARIA (L)
- MARIA LOVISA (MARIE LOUISE) WENDEL HUSÄGARINNA
* 1817-02-16 ÅHUS S:TA MARIA (L)

† 1899-05-27 ÅHUS S:TA MARIA (L)

B A R N

1) ANDRIETTE JACOBINA LUDOVIKA NORDENSTEDT

* 1833-07-13 ÅHUS S:TA MARIA (L)

† 1835-01-14 ÅHUS S:TA MARIA (L)

2) HENRIETTE ELICE CHARLOTTE NORDENSTEDT

* 1835-09-04 ÅHUS S:TA MARIA (L)

† 1902-08-11 PLÖNNINGE, HARPLINGE (N)

SE OVAN

3) CARL ADOLF JACOB LUDVIG NORDENSTEDT MED. LIC., LÄKARE

* 1851-03-14 ÅHUS S:TA MARIA (L)

† 1894-09-07 MALMÖ (M)

∞ 1879-08-11 LUND (M)

• EMMA DOROTHEA LOVÉN

* 1852-11-05 MALSTA (B)

† 1906 LUND (M)

THEODOR OCH PETRONELLA BERGENHEIM

FJÄLLAREGÅRDSBARNENS FÖRÄLDRAR (GENERATION 0)

- ERIK THEODOR (E.T.) BERGENHEIM FANJUNKARE,
LANTBRUKARE,
* 1823-03-05 VÄSTRA KARUP (L) HEMMANSÄGARE
† 1903-04-07 FAGGARED, KUNGSÄTER (N)
∞ 1:o 1854-06-29 SKINTABY DRÄNGGÅRD, HARPLINGE
(N)
- JOHANNA PETRONELLA ANDERSDOTTER
* 1833-08-11 SKINTABY DRÄNGGÅRD, HARPLINGE (N)
† 1873-03-17 FJÄLLAREGÅRDEN, HARPLINGE (N)

∞ 2:o 1873-11-05 HARPLINGE (N)
- JOHANNA (HANNA) MARIA WESTERLUND
* 1842-03-24 VÄSTERÅS (U)

† 1922-10-16 BRÄNNARED, KUNGSÄTER (N)

B A R N

1.

1) ANGELIA EUPHROSYNE BERGENHEIM

* 1856-01-25 FJÄLLAREGÅRDEN, HARPLINGE (N)

† 1929-06-28 UTBY, GÖTEBORG (O)

∞ 1874-04-23 FJÄLLAREGÅRDEN, HARPLINGE (N)

• ERIK WESTERLUND KOMMINISTER, VICE
PASTOR

* 1840-01-21 VÄSTERÅS (U)

† 1900-06-05 EGNARED NR 2, KÄLLSJÖ (N)

2) THERÉSE AURORA BERGENHEIM

* 1857-12-16 FJÄLLAREGÅRDEN, HARPLINGE (N)

† 1950-12-25 MALMÖ SLOTTSTADEN (M)

∞ 1887-11-30 MAPLE STATION, CALIFORNIA, USA

• NILS FREDRIK HERMAN RICHARD VON SCHÉELE [NR 2059]
BOKHÅLLARE, LANT-

* 1857-04-19 TORSJÖ NORREGÅRD, ÖSTRA TORSÅS (G)

BRUKARE, REVISOR,

† 1937-07-08 MALMÖ (M) HANDLANDE,
DIREKTÖR

3) VICTOR HUGO BERGENHEIM

* 1859-12-17 FJÄLLAREGÅRDEN, HARPLINGE (N)

† 1866-01-23 FJÄLLAREGÅRDEN, HARPLINGE (N)

4) GOTTFRID HILDING BERGENHEIM FARMARE, HEMMANS-

* 1862-02-19 FJÄLLAREGÅRDEN, HARPLINGE (N) ÄGARE,
HANDLANDE,
† 1914-10-07 ASPUDDEN, KUNGSÄTER (N) GÄSTGIVARE,
DISPONENT

∞ 1887-11-30 MAPLE STATION, CALIFORNIA, USA

• MARIE JEANETTE HENRIETTE HERMINIE (MINNIE) VON SCHÉELE
[NR 2059]

* 1859-09-04 ÅHUS S:TA MARIA (L)
† 1933-12-06 KUNGSÄTER (N)

5) ANDERS THEODOR BERGENHEIM

* 1864-03-16 FJÄLLAREGÅRDEN, HARPLINGE (N)
† 1888-11-02 NÄRA SAN FRANCISCO, CALIFORNIA, USA

6) NILS VICTOR HUGO BERGENHEIM HERDE, FARMARE,
FRUKT-

* 1866-06-20 FJÄLLAREGÅRDEN, HARPLINGE (N) ODLARE,
JÄRNVÄGSARBETARE,
† 1927-09-22 STRÖMDALEN, KUNGSÄTER (N) INGENJÖR, VÄV-
OCH BLEK-

∞ 1890-11-15 LIVERMORE, CALIFORNIA, USA
MÄSTARE

• ANNA MARIA GOËS [NR 812]

* 1867-11-05 STOCKHOLM KATARINA (A)
† 1960-10-18 SOLÄNGEN, KUNGSÄTER (N)

7) JOHANNA GUSTAFVA PAMELA BERGENHEIM
MANUFAKTURAFFÄRS
ÄGARE

* 1868-11-10 FJÄLLAREGÅRDEN, HARPLINGE (N)

† 1934-11-29 GÖTEBORG (O)

∞ 1889-11-15 CALIFORNIA, USA

• EINAR LAGERWALL INGENJÖR,
BYGGMÄSTARE,

* 1863-11-02 ARKITEKT

† 1903-08-12 OAKLAND, CALIFORNIA, USA

8) ERIC GUSTAF OTTO BERGENHEIM LAXFISKARE,
FARMARE,

* 1871-06-29 FJÄLLAREGÅRDEN, HARPLINGE (N)

LANTBRUKARE,

KOMMUNAL-

† 1920-03-12 ÖSTERBY GRYTEGÅRDEN, KUNGSÄTER (N)

STÄMMEORDFÖRANDE

∞ 1897-06-10 FAGGARED, KUNGSÄTER (N)

• IDA HELLFRID EUPHROSYNE GYLLENHAMMAR [NR 776]

* 1868-04-30 HANNEBORG (VAREGÅRDEN), VÄSTRA KARUP (L)

† 1938-01-15 ÖSTERBY GRYTEGÅRDEN, KUNGSÄTER (N)

2.

9) SIGRID ELISABETH BERGENHEIM GUVERNANT

* 1874-07-31 FJÄLLAREGÅRDEN, HARPLINGE (N)

† 1928-01-15 GÖTEBORG VASA (O)

∞ 1900-07-12 FAGGARED, KUNGSÄTER (N)

• KJELL HERMAN ROBERT VON SCHÉELE [NR 2059] FIL.

KAND., LÄROVERKS-

* 1872-03-30 PLÖNNINGE, HARPLINGE (N) ADJUNKT, REKTOR

† 1965-06-17 EKEBO, HARPLINGE (N)

10) CARL FOLKE BERGENHEIM LANTBRUKARE,

* 1876-05-06 FJÄLLAREGÅRDEN, HARPLINGE (N)

FÖRSÄKRINGSINSPEKT

ÖR

† 1937-03-03

∞ 1902-04-22 EDSBYN (X)

• KRISTINA (STINA) HEDIN

* 1879-08-26 SÖDRA EDSBYN, OVANÅKER (X)

† 1933-04-29

11) LARS TORSTEN BERGENHEIM

BUTIKSBITRÄDE,

KONTORS-

* 1878-08-04 Fjällaregården, Harplinge (N)

skrivare, lantbrukare,
avdelningschef

† 1953-11-18 Göteborg Nylöse (O)

∞ 1:o 1902-04-22 Edsbyn (X)

• *Sigrid (Signe)* Juliana Hedin

* 1883-02-16 Södra Edsbyn, Ovanåker (X)

† 1919-02-20 Edsbyn (X)

∞ 2:o 1921-06-15 Göteborg (O)

• Ruth Westerlund

folkskollärrinna

* 1879-10-08 Egnared nr 2, Källsjö (N)

† 1965-05-04 Partille (O)

12) *Sven Yngve* Ragnar Bergenheim

lantbrukare, blek-

* 1880-08-04 Fjällaregården, Harplinge (N)

mästare, fjärdingsman

† 1943-04-25 Edsbyn (X)

∞ 1917-10-20 Kungsäter (N)

• *Olga Sofia* Johansson

fabrikkassör

* 1893-05-20 Bredgården, Holsljunga (P)

† 1978-09-16 Vänersborg (P)

13) *Astrid* Maria Bergenheim

* 1882-11-12 Fjällaregården, Harplinge (N)

† 1884-09-22 Fjällaregården, Harplinge (N)

*

*

*

FJÄLLAREGÅRDSBARNENS FARFÖRÄLDRAR
[THEODORS FÖRÄLDRAR] (GENERATION -1)

- Erik *Gustaf* Bergenhem -> Bergenheim underofficer,
* 1775-12-04 Stora Årsås, Segerstad (S) kvartermästare
† 1842-04-28 Engalag, Hov (L)
∞ 1812-12-25 Helsingborg stads (M)
- *Johanna Christina* Beata Öhrquist
* 1791-09-11 hus nr 216, Helsingborg stads (M)
† 1828-04-20 Västra Karup (L)

barn också med

- Kerstin *Lovisa* Borgström hushållerska
* ca 1789
† [levde 1848]

B A R N

1.

1) flicka Bergenheim

- * 1815-03-18 Västra Karup (L)
- † 1815-03-18 Västra Karup (L)

2) Maria Christina Bergenheim

- * 1815-03-18 Västra Karup (L)
- † 1815-03-28 Västra Karup (L)

3) *Carl* Gustaf Bergenheim

- * 1816-04-26 Västra Karup (L)

- † 1828-10-10 Västra Karup (L)
- 4) flicka Bergenheim
 * 1818-01-20 Västra Karup (L)
 † 1818-02-20 Västra Karup (L)
- 5) Louise (Lovisa) Henriette (Henrietta) Bergenheim
 * 1818-01-20 Västra Karup (L)
 † 1818-02-28 Västra Karup (L)
- 6) *Anders* Henrik Bergenheim underofficer, sergeant,
postföreståndare
 * 1819-03-31 Västra Karup (L)
 † 1902-08-07 Hov (L)
 ∞ 1:o 1840-12-06 Gråmanstorp (L)
- *Johanna* Cecilia Olsson
 * 1817-11-23 Landskrona (M)
 † 1889-09-13 Hov (L)
- ∞ 2:o 1890
- *Marie* Christine Bergenheim (2:agifte)
 * 1843-10-21 Förslöv (L)
 † 1905-04-20 Hov (L) (?)
- ∞ 1:o
- Martinsson
 * 18
 † 18
- 7) *Otto* Magnus Bergenheim volontär
 * 1821-03-22 Västra Karup (L)
 † 1898 Askome (N)
 ∞ 184
- *Eleonora* Bendikta Qvittberg
 * 18 Örkelljunga (L)
 † 1864
- 8) **Erik *Theodor* (E.T.) Bergenheim**
 * 1823-03-05 Västra Karup (L)

† 1903-04-07 Faggared, Kungsäter (N)

Se ovan

- 9) *Maria (Marie)* Elisabeth (Elise) Bergenheim hushållerska
* 1825-09-05 Västra Karup (L)
† 1905-02-26
∞ 1846
- *Nils Petter* Albin Blixt handelsbetjänt, borgare,
* 1822-01-24 handlande
† 1866-01-23 Ängelholm (L)
- 10) *Lovisa* Amalia Bergenheim
* 1827-12-22 Västra Karup (L)
† 1828-10-13 Västra Karup (L)
- [2.]
- 11) *Alfred* Bergenheim (utomäktenskaplig) bokhållare, bokförare,
* 1836-05-02 Västra Karup (L) kontorsskrivare, regist-
† 1916-09-10 Stockholm (A) rator, skattetjänsteman
∞ 1894-12-01 Stockholm (A)
- *Christina (Stina)* Johansson piga
* 1847-09-21 Traryd (G)
† 1926-02-02 Stockholm (A)

Anders Nilsson

Christina Nilsdotter

DE ÄLDRE FJÄLLAREGÅRDSBARNENS MORFÖRÄLDRAR
[PETRONELLAS FÖRÄLDRAR] (GENERATION -1)

- *Anders Nilsson* dräng, åbo, hemmans-
* 1803-04-14 Skintaby Dränggård, Harplinge (N) ägare, nämndeman
† 1881-12-09 Skintaby Dränggård, Harplinge (N)
∞ 1829-04-20 Harplinge (N)
- *Christina Nilsdotter* piga
* 1804-10-14 Fogdegård, Harplinge (N)
† 1890-01-20 Skintaby Dränggård, Harplinge (N)

B A R N

1) Johanna *Petronella* Andersdotter

- * 1833-08-11 Skintaby Dränggård, Harplinge (N)
- † 1873-03-17 Fjällaregården, Harplinge (N)

Se ovan

2) Anna *Stina* Andersdotter

- * 1835 Skintaby Dränggård, Harplinge (N)
- †

∞ 1854-06-30 Skintaby Dränggård, Harplinge (N)

- Johan *Christoffer* Johansson åbo, arrendator
* 1827 Harplinge (N)
†

3) *Beata* Andersdotter

* 1841 Skintaby Dränggård, Harplinge (N)

†

∞ 1860-11-01 Harplinge (N)

• *David* Andersson dräng, hemmansägare

* 1835 Slättåkra (N)

†

4) *Severina* Andersdotter

* 1846-04-05 Skintaby Dränggård, Harplinge (N)

† 1933-04-09 Halmstad (N)

∞ 1865

• *Gustaf* Pagander folkskollärare,

* 1835-01-25 Öggestorp Norrgård, Öggestorp (F) hemmansägare

† 1919-05-15 Harplinge (N)

Lars Westerlund

Lisen Westerlund, född Lindborg

DE YNGRE FJÄLLAREGÅRDSBARNENS MORFÖRÄLDRAR

[HANNAS FÖRÄLDRAR] (GENERATION -1)

- *Lars Larsson Westerlund* teol. dr, apologist, bitr.
* 1804-09-22 Vesterby, Kumla (U) rektor, rektor, teol. lek-
† 1876-01-19 Prästgården, Harplinge (N) tor, kyrkoherde, prost
∞ 1836-06-24 Västerås (U)
- *Elisabeth (Elis, Lisen) Sofia Lindborg*
* 1810-07-15 Västerås-Barkarö (U)
† 1890-10-24 Harplinge (N)

B A R N

- 1) *Sven Lorentz Westerlund*
* 1837 Västerås (U)
† c:a 1840 Västerås (U)
- 2) *Erik Westerlund* komminister, vice pastor
* 1840-01-21 Västerås (U)
† 1900-06-05 Egnared nr 2, Källsjö (N)
∞ 1874-04-23 Fjällaregården, Harplinge (N)
  - *Angelia Euphrosyne Bergenheim*
* 1856-01-25 Fjällaregården, Harplinge (N)
† 1929-06-28 Utby, Göteborg (O)
- 3) *Johanna (Hanna) Maria Westerlund*
* 1842-03-24 Västerås (U)
† 1922-10-16 Brännared, Kungsäter (N) *Se ovan*
- 4) *Oskar Westerlund* lantbrukare, fiskeri-
* 1844-10-09 Västerås (U) tillsyningsman, fiskeri-
† 1901 nära Lidköping (R) intendent
∞ 18
  - *Ellen Nilsson*
* 1842
†

- 5) *Lars* Westerlund ingenjör, brunnsägare
* 1850-02-03 Västerås (U)
† 1890 USA
∞ 18
- *Marie (Mary)* Hansen språklärlarinna
* 18 Köbenhavn, Danmark
† 1916-11-30 Skärsätra (B)
- 6) *Laura Elisabeth (Betty)* Westerlund sjukgymnast
* 1852-08-25 Västerås (U)
† 1935-07-20 Göteborg (O)
- 7) *Karin* Westerlund
* 1854 Västerås (U)
† 1857 Västerås (U)

Theodor Bergenheim

Hanna Bergenheim, född Westerlund

Några "släktminnen" att ta del av på resan (5)

Här följer den femte delen i vår serie på temat "historiska platser" med anknytning till våra släkter. De tidigare delarna publicerades i årg. 7, nr 1–2, årg. 8, nr 1, årg. 9, nr 1–2 och årg. 10, nr 1. Jag tar gärna emot tips om andra släkthistoriskt intressanta kultur- eller naturmiljöer, så att vi även framgent kan publicera sådana här små artiklar i *Medlemsbladet*. Alla bidrag är varmt välkomna.

Denna gång har de presenterade platserna ett gemensamt tema: huvuddelen av artikeln utgörs helt enkelt av en förteckning över bevarade och offentligt tillgängliga verk av våra fränder guld- och silversmederna Sjöberg.⁶ I nästa nummer avser vi att gå tillbaka till det ordinarie upplägget med en större spridning såväl geografiskt som genealogiskt.

Otto Henrik Henriksson, som var till mormors farfar till Erik Westerlund (Fj. I) och Hanna Bergenheim, f. Westerlund (Fj. IX/Pl. X, Fj. X, Fj. XI & Fj. XII), föddes den 1 mars 1699 i den då relativt nyblivna universitetsstaden Lund som son till borgaren Henrik Pahlsson och hans hustru Anna. I vuxen ålder antog han släktnamnet Sjöberg. Han började sin yrkesbana som guld- och silversmedsgesäll i en annan skånsk stad, Kristianstad, men flyttade redan i 25-årsåldern norrut till Dalarna för att bli mästare i Falun. 1726 ingick han sitt första äktenskap, med Anna Schönman. Hon avled dock redan efter något år, varför Otto gifte om sig, denna gång med den drygt 20-åriga Margareta Barkman. Också detta äktenskap blev kortvarigt, då hustrun dog redan 1729. Snart firade Otto emellertid bröllop en tredje gång, nu med *Gertrud* Margareta (Greta) Gerss (1706–1778), av vallonsk släkt och dotter till en organist och rådman i Säter. Också hennes farfar hade varit organist och rådman i den lilla dalastaden, medan morfadern verkat som bruksinspektör i Garpenberg.

---

⁶ Förteckningen gör inte anspråk på fullständighet. Tvärtom välkomnas kompletterande uppgifter varmt.

Det är från detta tredje gifte som vi härstammar, närmare bestämt från äldste sonen Anders [Andreas] (1731–1795), som så småningom blev komminister i Gagnef.

Totalt föddes åtta barn i äktenskapet, sex söner och två döttrar. En av sönerna, Gustaf (1739–1788), kom att följa i sin fars fotspår och blev också guld- och silversmed. Han var först gesäll hos fadern, och verkade sedermera som mästare utan mästerstycke. Jag har inte funnit något bevarat arbete av hans hand i offentlig miljö.

Också hans son Gustaf Otto Sjöberg (1778–1824)⁷ satsade på en karriär som guld- och silversmed. Liksom fadern var han först gesäll i Falun, men till skillnad från denne lyckades han även att bli antagen till mästare i denna stad, precis som farfadern. Ett fåtal av hans arbeten är bevarade. Från faderns långa karriär finns desto fler; han avled först den 7 mars 1775 och hade då verkat som mästare i omkring femtio år.

De flesta av de idag för allmänheten tillgängliga verken av farfar och sonson Sjöberg är nattvardskärl i olika kyrkor och kapell, främst i Dalarna. På de kommande sidorna följer en sammanställning över dessa. Därvid anges i den första kolumnen platsen, där föremålen förvaras, i den andra vilket eller vilka föremål det rör sig om, i den tredje i vilket material föremålet är tillverkat, i den fjärde när föremål är skapat, och i den femte hur stort föremålet är. Några kommentarer kan vara på sin plats:

- I ett fall, kalken i Falu Kristine kyrka, har Otto Sjöberg delvis gjort om ett betydligt äldre verk, medan det i två andra, kalken i Rättviks kyrka och kalken i Transtrands kyrka, är så att det sjöbergska verket vid senare tidpunkter i viss utsträckning förändrats. Övriga arbeten är vad vi kan kalla originalverk av Otto Sjöberg respektive Gustaf Otto Sjöberg.

- Vad gäller tillverkningsåret är det exakta icke alltid känt. Det har då markerats med en ungefärlig angivelse eller, då det är mycket oklart, med u.å. = utan år. I något fall råder en liten osäkerhet rörande tillverkningsåret, vilket då angivits med ett frågetecken efter året.

- I måttkolumnen saknas ibland uppgifter, vilket angivits med ett frågetecken. I övrigt står förkortningarna där för följande: B = bredd, D = djup, H = höjd, L = längd.

---

⁷ Gustaf Otto Sjöberg var kusin till Erik Westerlunds (Fj. I) och Hanna Bergenheims, f. Westerlund (Fj. IX/Pl. X, Fj. X, Fj. XI & Fj. XII) mormor Margareta Lindborg, f. Sjöberg (1774–1846).

Vår anfader guld- och silversmeden Otto Henrik Sjöbergs verk i kyrkor

<i>Plats</i>	<i>Föremål</i>	<i>Material</i>	<i>År</i>	<i>Mått</i>
Amsbergs kapell	kalk i sockenbudstyg	silver	1747	?
	patén i sockenbudstyg	silver	1747	?
	oblatask i sockenbudstyg	silver	1747	?
Avesta kyrka	kalk	silver	1745	?
Djura kapell	kalk	silver	u.å.	H: 21,0 cm
	kalk	silver	u.å.	H: 16,0 cm
Envikens kyrka	kalk	silver	c:a 1750	H: 22,3 cm
	patén	silver	c:a 1750	?
Gustafs kyrka	vinkanna	silver	1747	H: 38,0 cm
	oblatask	silver	1747	H: 4,0 cm & B: 10,5 cm
Hosjö kapell	oblatask i sockenbudstyg	silver	u.å.	H: 0,9 cm
Kristine kyrka, Falun	kalk fr. 1550: omgjord skål	silver	1746	H: 24,2 cm
Leksands kyrka	vinkanna	silver	1747	H: 35,0 cm
	vinkanna	silver	1750	H: 30,0 cm
	oblatask	silver	1747	H: 13,5 cm & L: 19,0 cm
Lima kyrka	vinkanna	silver	1736	H: 32,5 cm & D: 14,5 cm
	kalk	silver	1743	H: 21,0 cm & D: 11,4 cm
	patén	silver	1743	D: 14,5 cm
	oblatask	silver	1759	H: 6,8 cm, L: 12,0 cm & B: 8,5 cm
	kalk i sockenbudstyg	silver	1756	H: 12,9 cm & D: 6,1 cm
	patén i sockenbudstyg	silver	1756	D: 9,5 cm
Mockfjärds kyrka	oblatask i sockenbudstyg	silver	1763	H: 1,2 cm & D: 2,9 cm
	oblatask	silver	1767	H: 9,0 cm
	oblatask	silver	1767	H: 9,0 cm
Mora kyrka	kalk i sockenbudstyg	silver	1770	H: 13,5 cm & D: 7,0 cm
	patén i sockenbudstyg	silver	1770	D: 9,3 cm
	oblatask i sockenbudstyg	silver	1738	H: 1,5 cm & D: 6,0 cm
Rättviks kyrka	kalk (omgjord 1828)	silver	1737	?
	patén	silver	1737	?
Silvbergs kapell	oblatask	silver	1747	H: 5,0 cm
Stora Kopparbergs kyrka, Falun	vinkanna	silver	1732	H: 37,0 cm
	trearmade ljusstakar (2 st.)	silver	1732	H: 40,5 cm
Stora Skedvi kyrka	vinkanna	silver	1736	?
Stora Tuna kyrka	kalk	silver	1754	H: 31,0 cm
	patén	silver	1754	B: 21,0 cm
Sundborns kyrka	vinkanna	silver	1731	H: 28,5 cm
	vinsil	silver	u.å.	L: 13,0 cm
Svärdsjö kyrka	vinkanna	silver	1747?	H: 31,0 cm

	kalk	silver	1771	H: 23,0 cm
Transtrands kyrka	kalk (cuppan omgjord 1840)	silver	1732	H: 26,2 cm & D: 12,5 cm
	patén	silver	1732	D: 14,3 cm
Åls kyrka	vinflaska i sockenbudstyg	silver	1759	?
	kalk i sockenbudstyg	silver	1759	?
	patén i sockenbudstyg	silver	1759	?
Ålands kyrka (C)	brudkrona	silver	1755	?

Ett par av Otto Henrik Sjöbergs verk hittar vi i Rättviks vackert belägna medeltidskyrka

Sonsonen guld- och silversmeden Gustaf Otto Sjöbergs verk i kyrkor

<i>Plats</i>	<i>Föremål</i>	<i>Material</i>	<i>År</i>	<i>Mått</i>
Hosjö kapell	kalk i sockenbudstyg	silver	1809	H: 16 cm
Gagnefs kyrka	kalk oblatask	silver	1815	H: 29 cm
		silver	1815	H: 10,5 cm, L: 16,0 cm & B: 10,5 cm
Mora kyrka	vinkanna	silver	1819	?
Rättviks kyrka	oblatask i sockenbudstyg	silver	1821	?
Stora Tuna kyrka	kalk i sockenbudstyg	silver	1811	H: 20,5 cm
	kalk i sockenbudstyg	silver	1811	H: 20,0 cm

Det är vår förhoppning, att de av släktföreningarnas medlemmar, som är intresserade av att ta del av och närmare studera de sjöbergska verken, också skall få möjlighet att göra så. Under sommartid är ju många kyrkor öppna, även om det med anledning av risken för stölder och skadegörelse blivit mera restriktivt härmed under senare år. Nattvardskärnen är ju emellertid normalt sett inlåsta i kassaskåp eller på annat, som vi får hoppas, betryggande sätt, då de inte används. Måhända finns dock chansen att få se arbetena i samband med de vägkyrkoveckor som många kyrkor anordnar och då det brukar finnas personal på plats i kyrkobyggnaden. En annan möjlighet är förstås att delta i nattvardsgudstjänst i respektive kyrka, då de flerhundraåriga kärnen förhoppningsvis fortfarande används i den funktion för vilken de en gång i tiden skapades.

Adam von Schéele

Vilka var Johannes Schéeles föräldrar? Om släkten von Schéeles ursprung

I början av 1700-talet kom den föräldralöse tonåringen Christian Schéele utblottad till Stockholm efter att ha flytt från Pommern, den krigshärjade svenska provinsen vid Östersjökusten. Han kom själv från en borgarfamilj i Anklam, där hans far Benjamin hade varit köpman och bryggare. I den svenska huvudstaden fanns redan en del släktingar till honom och han etablerade sig ganska snabbt där. Inte minst lärde han känna andra tyskspråkiga, flera av dem verksamma som handelsmän i Stockholm. Bland dem fanns klädesfaktorn och köpmannen Adam Pinckhardt, en relativt välbeställd herre. Christian Schéele fattade tycke för en av Adam Pinckhardts döttrar, Apollonia, och år 1719 firade de bröllop. År 1733 inköpte den nu framgångsrike stockholmsköpmannen Christian Schéele ett järnbruk i norra Småland, Eckersholm, vilket han utvecklade och drev till sin död år 1750. I äktenskapet mellan Christian och Apollonia föddes bl.a. sönerna Adam och Christian Benjamin, vilka år 1768 naturaliserades som svenska adelsmän med namnet von Schéele och år 1776 introducerades

på det svenska riddarhuset under nr 2059. Sedan denna tid bär vår ätt namnet von Schéele.

Vår släkts historia går ju dock att föra betydligt längre tillbaka i tiden. I föreliggande artikel granskas släktens ursprung. Hur långt tillbaka kan vi följa våra anor? Går det att säga någonting om vilka våra medeltida anor var eller får vi nöja oss med att gå tillbaka till 1500-talet? Vilka var släktens urfader och urmoder? Vad vet vi säkert och vad är mer eller mindre välgrundade spekulationer?

Den tyske släktforskaren Max Scheele (1907–1987) arbetade under ett halvt sekel med att försöka klarlägga Scheelesläktens historia. Han ansåg, att alla med namnen Schel, Scheel, Schele, Scheele och Schelle – med eller utan accenter och/eller prefix av typen 'de' eller 'von'– ursprungligen kom från en och samma anfader – en uppfattning som knappast förefaller särdeles trovärdig. Max Scheele menade sig kunna föra vår släkts historia ända tillbaka till 1000-talet. Den äldsta anan skall ha varit en Kracht, frälseman på Grove i trakten av Paderborn i tyska Westfalen, möjligen född i mitten av 1000-talet och omnämnd i dokument från 1120- och 1130-talen. Hans sonsöner och sonsonsöner skall ha varit de första som bar namnet Schele (i olika stavningar), tidigast dokumenterat i den latinska formen Luscus år 1156. Under 1200- och 1300-talen blir namnet Schele allt mera frekvent förekommande i olika typer av bevarade handlingar. Först när vi kommer fram till 1500-talets första hälft börjar vi få mera säkra och mera exakta data i Max Scheeles släktväv. Man nödgas konstatera att hans släktrekonstruktion för den medeltida perioden i somliga delar lämnar mycket övrigt att önska när det gäller hållbara bevis för släktskapet mellan olika personer och säkra uppgifter. Ibland är luckorna t.o.m. uppenbara. Detta innebär visserligen inte, att den av honom skapade antavlan inte skulle kunna vara korrekt, men det är lite för mycket av "dikt över fakta" och oklarheter för att man skall kunna sätta någon större tilltro till den som helhet.

I *Adelns ättartavlor* börjar Gustaf Elgenstierna uppställningen drygt femhundra år tillbaka i tiden, på 1400-talet, med farföräldrarna till vår anfader prosten i Wiek på Rügen, Johannes Scheel eller Schéele. Elgenstierna lutar sig med all säkerhet på de ursprungligen under 1700-talet upprättade riddarhusgenealogierna och sannolikt också på *Adelig. Taschenbuch alter Adel und Briefadel* 1930 – vilket primärmaterial som des-

sa i sin tur bygger sin framställning på är dock oklart –, då han uppger, att Johannes föräldrar var den 1564 avlidne Georg Schéel, vilken redan 1523 var ett av råden hos hertig Georg av Stettin och geheimesekreterare, och Agnes Gorcke, medan farföräldrarna var den åtminstone under 1490-talet verksamme kanslern hos hertig Bogislaus X av Pommern, Martin Scheel, och Apollonia Podevils. Denna tradition återges också – i förkortat skick – i ingressen till släktartikeln i de senaste årgångarna av *Sveriges ridderskap och adels kalender*. Liknande uppgifter förekommer hos Max Scheele, dock med några intressanta skillnader: hos Max Scheele kallas fadern för Johannes eller Johann, och skall ha varit född omkring 1475 på godset Güstelitz, samt visserligen ha verkat som pommerskt råd, men också varit borgare i Tribsees, och farfadern Martin skall ha varit född omkring 1445 på Güstelitz.⁸

Varken uppgifterna i de nämnda svenska verken eller i de omtalade tyska tycks emellertid bygga på särskilt hållbara belägg (se nedan). Om vi ställer krav på sådana kan vi "bara" föra vår släkts historia tillbaka till tidigt 1500-tal, och slå fast, att vår äldste med säkerhet kände anfader är den nämnde Johannes Schéele, troligen född 1526, möjligen i Tribsees i Pommern⁹, utbildad vid universitetet i Greifswald, sedan kyrkoherde först i Gustow och därefter i nästan fyrtio års tid i Wiek, båda på Rügen, innan han pensionerades 1597, samt avliden i Wiek den 15 juli år 1600 och begravd i St. Georgskirche därstädes; hans porträtt kan ännu idag beskådas i kyrkan medan hans gravsten, som fortfarande fanns kvar i mitten av 1800-talet, numera är försvunnen. Han var gift med ryttmästaredottern Margarethe von Zuhmen (av huset Üselitz)¹⁰ och de skall tillsammans ha haft sexton barn – det skall i kyrkan i Wiek ha funnits ett numera förstört epitafium som visade föräldrarna med alla sina barn –, av vilka jag känner namnet på tio:

---

⁸ Max Scheele uppger, att Johannes farfarsfar skall ha hetat Marten Scheele, född omkring 1410 på Güstelitz, och verksam som godsägare där. Det är oklart vad Max Scheele bygger dessa uppgifter på. Som framgår nedan gör Max Scheele nog helt enkelt ett försök att smälta ihop de olika versionerna.

⁹ Det finns också uppgifter om, att han skall ha fötts antingen år 1518 eller år 1523, och då på ön Rügen. Det mesta talar dock för att 1526 är det korrekta födelseåret, men platsen är mera osäker.

¹⁰ Andra uppgifter gör gällande, att Johannes Schéele var gift två gånger, men något namn på en eventuell första hustru – Margarethe von Zuhmen skall ha varit den andra – har, såvitt jag vet, aldrig presenterats.

- 1) **Martin** (1554–1620), köpman i Greifswald och Stralsund, vår anfader och därmed stamfader för den svenska adliga ätten nr 2059;
- 2) **Heinrich (Hendrick)** (* c:a 1555), fältskär, utvandrad till Nederländerna och bosatt i zeeländska Driewegen. Stamfader för den ännu fortlevande nederländska grenen av släkten;
- 3) **Joachim** (1561–1629), student vid universitetet i Greifswald, furstlig pommersk räntmästare på Rügen, godsägare i Pommern, adlad av kejsar Ferdinand II år 1622, flydde till Sverige och utsågs av Gustav II Adolf till ståthållare på Svartsjö slott i Mälaren, jämte sin hustru begravd i Riddarholmskyrkan, Stockholm. Stamfader för den s.k. yngre adliga svenska grenen av släkten, vilken dog ut år 1812 och inte skall förväxlas med den ännu fortlevande yngre grenen av den svenska adliga ätten, vilken ju härstammar från Christian Benjamin von Schéele (1721–1799);
- 4) **Johann[es] (Hans)** (c:a 1565–1640), student vid universitetet i Greifswald, kyrkoföreståndare i Schaprode på Rügen, köpman i Stralsund. Också hans ättlingar ägnade sig i hög utsträckning åt handel, företrädesvis i Stralsund, men även i bl.a. Rostock;
- 5) **Ursula** (1570–1636), gift med faderns efterträdare som kyrkoherde i Wiek, den tidigare universitetsadjunkten i Wittenberg, Johannes (Hans) Wessel (1570–1617). Deras epitafium finns i St. Georgskirche i Wiek;
- 6) **Katharina**, gift år 1611 med borgaren och bryggaren Franz Klatte i Stralsund;
- 7) **Karl Wilhelm**, officerare i polsk tjänst, adlad;
- 8) **Eberhardt**, officerare i kejsarlig tjänst, adlad år 1601;
- 9) **Pribber**, förvaltare på brodern Joachims gods Agnisenhof;
- 10) **Jürgen**, furstlig ämbetsman, bosatt i Bergen på Rügen.

Rörande Johannes föräldrar finns det dock tre olika traditioner. Låt oss titta lite närmare på dem. De refereras här efter en artikel, publicerad 1927 av Hans Scheele i det lilla medlemsbladet från den tyska scheeleska släktföreningen.

Den första härrör från en tryckt likpredikan över en dotterdotter till Johannes Schéele, Lucia Wessel, gift med kyrkoherden i Gingst på Rügen, Jacob Runge. I denna likpredikan, som troligen stammar från 1600-talets

andra hälft, nämns att såväl Johannes far som farfar skall ha varit borgare i den pommerska staden Tribsees, men några förnamn uppges inte. Dessvärre förstördes kyrkoböcker och andra arkivalier i Tribsees vid en stor brand i början av 1700-talet.

Den andra, som återges i *Handbuch des preussischen Adels*, del 2, s. 515 – tyvärr saknas i artikeln uppgift om när denna publicerades och vad den bygger på för källa –, är den som också Elgenstierna satt tilltro till. Uppgifterna om föräldrar och farföräldrar är i stort sett identiska i de båda verken, även om vi i det tyska får reda på att Johannes Schéeles fars fullständiga namn skall ha varit Georg Martin Scheel. Denna tradition ansågs dock av Hans Scheele som mycket osannolik, då det enligt av honom konsulterade experter på pommersk furstehistoria inte skall ha funnits två råd eller kansler med namnet Scheel(e), i varje fall inte som kontrasignerare i det rikhaltiga källmaterialet från perioden.

Den tredje återfinns i en år 1782 nedtecknad familjehistorisk handskrift av med. dr Joachim Scheele från Köslin. Handskriften föreligger i flera avskrifter. Enligt denna skall Johannes far ha varit Adam Scheele (1474–1530), predikant i Rendsburg, och hans mor Anna Amalia Lingen. Hans farfar skall ha hetat Nikolaus Scheele och ha varit köpman i Hamburg och Rostock, medan farmodern skall ha varit köpmansdotter från Lübeck. Nikolaus Scheeles gravsten skall, enligt Joachim Scheele, ännu år 1771 ha funnits i Rostock, men den är numera försvunnen. Hans Scheele bedömde denna tradition som den mest trovärdiga och konstaterade vidare, att det enligt andra källor verkligen fanns en relativt förmögen köpman i Rostock vid namn Nikolaus (Clawes) Scheele, som dog omkring år 1500. Enligt handskriften skall Johannes mor efter faderns bortgång ha fört den unge gossen till Tribsees, som vid denna tid löd under den katolske biskopen i Stettin. Där skall han ha studerat vid den katolska latinskolan, men snart gripits av reformationens låga och blivit en av den nya lärans relativt tidiga och starka anhängare.

I handskriften påstås vidare att Nikolaus bror var den lübeckske biskopen Johann VII von Scheele, en av den tyske kejsaren Sigismunds förtrogna. Andra källor berättar att Johann von Scheele härstammade från Hannover. Biskopen förde i sitt adliga vapen en hind. Detta djur återfinns också vid samma tid i vapnet för familjen von Scheel, vilken sedan lång tid innehade godset Güstelitz på Rügen. Också Johannes bror, amiralen Joachim Scheel, och son, räntmästaren Joachim von Schéele, hade

en hind i sina vapen (från år 1600 resp. 1622 och 1625), och som bekant återfinns hinden också i vår ätts vapen såsom det fastställts i samband med naturaliseringen i Sverige.

Tidsmässigt kan dock uppgiften om att Johann skall ha varit bror till Nikolaus med all säkerhet underkännas. Johann var nämligen född år 1369, blev biskop i Lübeck år 1420 och avled den 8 oktober 1439 i Kischy i Ungern. Hans far hette Hildebrand, var godsförvaltare och dog senast under hösten år 1400.¹¹ Dessa uppgifter är helt klarlagda. Nikolaus däremot kan rimligen tidigast ha varit född omkring år 1410 och mera sannolikt först i mitten av 1400-talet. Det förhindrar naturligtvis inte att biskopen kan ha varit släkt med oss, men han var tvivelsutan icke Johannes farfars bror.

Sammanfattningsvis kan vi alltså konstatera, att det inte finns några säkra uppgifter rörande Johannes Scheeles föräldrar, men att den i Elgenstiernas *Ättartavlor* och i de senaste utgåvorna av *Sveriges Adelskalender* införda versionen i vissa avseenden har lägre trovärdighet än de andra. Traditionerna ett och tre har ju dessutom trots de inbördes skillnaderna också en del gemensamma drag: omnämmandet av staden Tribsees och att farfadern skall ha varit köpman. Med avseende på de förda vapenbilderna är det vidare sannolikt, att släktskap föreligger mellan våra anor och biskop Johann VII von Scheele i Lübeck. Däremot var han säkerligen inte farfars bror till Johannes.

Adam von Schéele

Litteratur

"Adliga ätten von Schéele, nr 2059", i *Den introducerade svenska adelns ättartavlor med tillägg och rättelser*, VI. Utg. Gustaf Elgenstierna. Stockholm 1931, s. 750–758.

Deutsches Geschlechterbuch. Genealogisches Handbuch bürgerlicher Familien. Quellen- und Sammelwerk mit Stammfolgen deutscher bürgerlicher Geschlechter, Band 194, Zweiter Ravensberger Band. Limburg an der Lahn 1987.

Mitteilung des Familien-Verbandes Scheele-Ravensberg, Nr 8, Bielefeld Febr. 1976.

Scheele, Hans, "Unser Vorvater, der Pastor Johannes Scheele zu Wiek auf Rügen", *Mitteilungen des Familienverbandes Scheele*, Nr 2, Ostermonat 1927, S. 2–4.

---

¹¹ Hildebrand hade fyra kända barn, men inte något av dem bar namnet Nikolaus.

samma typ av uppställning som ovan. Hjälp oss även genom att meddela ev. felaktigheter i denna spalt, så att dessa kan rättas till. Förhoppningsvis kan vi på så sätt hålla släktregistret korrekt och aktuellt.

Adam von Schéele

Fler avlägsna fränder i artistbranschen

I förra numret av medlemsbladet (årg. 11, nr 2) presenterade vi under rubriken "Skådespelar- och schlagersläktingar" hur vi är släkt med artistfamiljen Wahlgren. Här kommer nu ytterligare en artikel som handlar om vår genealogiska koppling till ett par andra välkända representanter för den svenska musik- och skådespelarvärlden.

En sägenomspunnen gestalt under den epok i den svenska historien som brukar gå under beteckningen stormaktstiden är "Stormor i Dalom" eller Margaretha Hansdotter Burea, som hon egentligen hette. Hon föddes den 5 mars 1594 i ångermanländska Säbrå – därav tillnamnet Sæbroensis som man ibland ser i anslutning till hennes namn – såsom dotter till kyrkoherden och riksdagsmannen Hans Larsson [Johannes Laurentii] Bure och tillhörde alltså den vittomtalade Buresläkten; bland hennes nära fränder finns bl.a. den svenska kartografins fader Anders Bure [Andreas Bureus] (1571–1646) och den svenska språkforskningens fader, tillika en av upphovsmännen till fornforskningen i vårt land, Johan Bure [Johannes Bureus] (1568–1652).

Redan som 16-åring ingick Margaretha Burea sitt första äktenskap, med den fyrtio år äldre kyrkoherden och prosten i Leksand, Elof Engelbrektsson [Elaus Engelberti] Terserus (1554–1617). Han hade tidigare bl.a. varit kung Johan III:s sekreterare och rektor vid gymnasiet i Västerås. För honom var det tredje giftet. I de två tidigare hade det fötts inalles fjorton barn, och även om somliga av dem hade avlidit i småbarnsåren blev den tonåriga Margaretha nu styvmor för ett flertal pojkar och flickor. Hon födde i detta äktenskap också tre egna söner: Hans, Elof

och Jakob. När hon som 23-åring blev änka på eftersommaren 1617 lämnades hon därför ensam med en stor barnaskara, där åldrarna varierade från ett till nitton år; försörjningsproblemen var uppenbara. Redan ett drygt år senare, den 20 september 1618, gifte hon därför om sig med en man som var lite mer i hennes egen ålder, Uno Trulsson [Troili] Troilus, som någon vecka tidigare hade firat sin 32-årsdag. Han var född i Sörmland, men uppvuxen på Tidö i Västmanland, där hans far var befallningsman. Troilus hade liksom sin företrädare tidigare varit verksam i Västerås. Nu tillträdde han det eftertraktade pastoratet i Leksand genom att, som termen lyder, konservera änkan. I äktenskapet, som tycks ha varit lyckligt, föddes elva barn, som kallade sig Troilius/Troilia. En av sönerna, Samuel, blev så småningom faderns efterträdare, medan en annan, Zacharias, slutade som borgmästare i Falun. En sonson till Samuel bar samma namn som sin farfar och utnämndes år 1742 till överhovpredikant och år 1758 till ärkebiskop. Hans barn adlades von Troil år 1756, och ett av dem, sonen Uno (1746–1803) blev också ärkebiskop (1786). I Sverige utdog den ursprungliga adliga ätten år 1880, men i Finland fortlever en gren, som redan år 1809 upphöjdes i friherrlig värdighet på det finländska riddarhuset. En medlem av denna ätt återvann år 1982 representationsrätten på Sveriges riddarhus.

Margaretha Burea avled på prästgården i Leksand den 11 juli 1657, 63 år gammal; hennes make dog drygt sex och ett halvt år senare. Utöver sin barnrikedom var Margaretha också bekant för sin stora givmildhet och godhet, särskilt mot de fattiga, varför hon åtnjöt ett högt anseende, både i samtiden och i senare tids legendbildning.

Eftersom det föddes så många barn i äktenskapet mellan Uno Troilus och Margaretha Burea är det givetvis inte särskilt märkligt, att många nu levande svenskar kan räkna prostparet i Leksand bland sina anor. Så också vi, eller rättare sagt de inom släktföreningen som tillhör grenarna Fj. I, Fj. IX/Pl. X, Fj. X, Fj. XI och Fj. XII, d.v.s. de som härstammar från prostinnan Elisabeth Lindborg, gift med prosten Lars Westerlund i Harplinge. Eftersom tidsavståndet tillbaka till makarna Troilus är långt, 400 år, blir det ganska många generationer mellan oss och dem. Uno Troilus och Margaretha Burea var mormors mormors farmors mormors föräldrar till de aktuella Fjällaregårdsbarnen (Sigrid Bergenheim, gift von Schéele, Folke Bergenheim, Torsten Bergenheim och Yngve Bergen-

heim) samt farmors mormors farmors mormors föräldrar till Egnaredsbarnen (Erik Westerlunds och Euphrosyne Bergenheims döttrar Hanna Westerlund, gift Nilsson, och Ruth Westerlund, gift Bergenheim).

Vi härstammar från en dotter till Uno Troilus och Margaretha Burea, Emfre eller Emfred (1623–1697).¹² Hon gifte sig som 15-åring med kyrkoherden i Rättvik, Olof Andersson [Olaus Andreæ] Dalekarlus, känd som Dalabispen, vid denna tid i 60-årsåldern och tidigare gift två gånger. I äktenskapet föddes fyra barn; vår anmoder är dottern Anna (1645–1724). (Efter makens död år 1648 gifte Emfred Troilia halvtannat år senare om sig med dennes efterträdare, västeråsaren Per Hansson Schottenius, och fick ytterligare tre barn.)

Anna Dalekarla var gift med kontraktsprosten i Linde (Lindesberg), Nils Ingelsson [Nicolaus Ingeli] Aspman. Bland deras sju barn märks dottern Marta (1675–1757), som gifte sig med rektorn vid Linde skola, Olof Olofsson [Olaus Olai] Arborelius. De hade fem barn, bl.a. sonen Pehr (1712–1774), som först biträdde sin far vid Linde skola, innan han blev kyrkoherde i västmanländska Säby och slutligen kyrkoherde och prost i Rättvik. Han var gift med *Brita* Christina Hirschman (1712–1802) i hennes andra gifte. Tillsammans hade de tio barn. En av döttrarna hette Beata Christina (1743–1801). Hon äktade också en präst i en dalaförsamling, komministern i Gagnef, Anders Ottosson [Andreas Ottonis] Sjöberg (1731–1795). Deras dotter *Margareta* Christina (1774–1846) blev även hon prästfru. Den 26 november 1807 firade hon bröllop i Västerås-Barkarö med den 57-årige nyblivne änkemannen Eric Lindborg, kyrkoherde därstädes. De fick tre barn. Mellanbarnet fick namnen *Elisabeth* Sofia och kallades Lisen. Hon föddes i Västerås-Barkarö den 15 juli 1810 och gifte sig någon månad före sin 26-årsdag med den några år äldre Lars Larsson Westerlund (1804–1876). Han var vid den tiden verksam vid gymnasiet i Västerås och som präst i en socknarna i stadens närhet, Skerike, men kom så småningom först att verka som kyrkoherde i en annan församling i grannskapet, Badelunda, innan han år 1866 flyttade till Halland och Harplinge för att bli kyrkoherde och prost där. Prostinnan Westerlund, född Lindborg, fick ett ganska långt liv; hon avled i cancer den 24

---

¹² Fadern kallade sig alltså Troilus – en latinisering av patronymikonet Trulsson – men barnen lade till ett i mellan l:et och u:et, varför sönerna bar namnet Troilius och döttrarna namnet Troilia. Samtliga namn skall f.ö. uttalas med betoning på första i:et.

oktober 1890 i Harplinge. Bland makarnas sju barn märks *Johanna (Hanna) Maria* (1842–1922), gift med fanjunkaren och lantbrukaren Erik *Theodor* Bergenheim (1823–1903) i dennes andra gifte, och Erik (1840–1900), komminister i Källsjö (med prästbostället Egnared) och gift med Bergenheims äldsta dotter i första gifte, *Angelia Euphrosyne* (1856–1929).

Som nämnts härstammar dock åtskilliga andra svenskar också från Uno Troilus och Margaretha Burea. Somliga av dessa är välkända, exempelvis sångerskan och musikalartisten **Marie Helen Sjöholm** (* 1970), bekant från bl.a. *Kristina från Duvemåla*, och den mångsidige skådespelaren, teaterdirektören, vissångaren och författaren **Johan Allan Edwall** (1924–1997), en av våra mest folkkära aktörer. Bland mycket annat medverkade han ju i några av de uppskattade filmatiseringar som gjordes efter Astrid Lindgrens populära böcker och som Carlsson i den klassiska TV-versionen av August Strindbergs *Hemsöborna*.

I både Helen Sjöholms och Allan Edwalls antavla återfinner vi Anna Troilia (1621–1666). Hon var gift med överborgmästaren m.m. Henrik Mårtensson Teit, adlad Teet († 1657), och storasyster till vår anmoder Emfred Troilia. En son till Anna och Henrik, häradshövdingen och vice lagmannen Erik Teet (1646–1693) gifte sig år 1671 med en sondotter, Maria, till den mycket välbekante västerås-biskopen och hovpredikanten Johannes Rudbeckius (1581–1646), en av stormaktstidens främsta andliga gestalter i Sverige.¹³ Erik och Maria fick bl.a. dottern Anna Katarina (1676–1731), som också äktade en jurist, assessorn Mauritz Björner († 1730). Bland deras barn återfinner vi sonen Fredrik (1697–1770), auditör och assessor, från vilken Helen Sjöholm härstammar, medan Allan Edwalls anmoder var en yngre syster till denne, Brita Ulrika (1711–1778).

Låt oss till att börja med följa Brita Ulrika och hennes ättlingar. Hon var gift med komministern i Tynderö, Jakob Thelberg (1699–1756). Deras son Mauritz Thelberg (1739–1800), gift år 1766 med Sara Palander (1737–1787), var också verksam inom kyrkan, som sockenpredikant. Sedan följer ett par generationer med bönder i Allan Edwalls antavla; makarna Thelbergs dotter Vendela Regina (1782–1871) gifte sig år 1807 med den några år yngre Per Persson (1785–1866), och deras dotter Sara Lisa (1808–

---

¹³ Också Marias far, Nils [Nicolaus] Rudbeckius (1622–1676), var f.ö. biskop i Västerås, om än icke lika känd som farfadern.

1897) år 1837 med Erik Karlsson (1798–1880). I de följande leden förs andra näringar in i antavlan: Allan Edwalls mormors mor Magdalena Eriksdotter (* 1845) äktade faktorn Elias Eliasson (1841–1902), medan hans mormor Sara Regina (* 1869) år 1893 firade bröllop med handlanden Johan August Jonsson (* 1869). Själv var Allan Edwall född i jämtländska Hössmofors i Rödöns församling som son till stenarbetaren Carl Edvall – notera stavningen – (1888–1977) och Magdalena Jonsson (1901–1989), och hade såväl hel- som halvsyskon.

Låt oss nu se på Helen Sjöholms anor och därför gå tillbaka till Brita Ulrika Björners äldre bror Fredrik. Han gifte sig år 1724 med den blott 17-åriga Brita Eurenia (* 1707). Deras dotter Anna Katarina (1728–1808) äktade år 1755 postmästaren E.G. Wasell (1724–1766). Bland deras barn märks dottern Margareta Vendela (* 1764), som i det år 1784 ingångna äktenskapet med befallningsmannen Isak Engström (1751–1814) bl.a. fick dottern Anna Margareta (1791–1873). Hon gifte sig med en militär, majoren Gustav Adolf Stjernberg. I nästa generation hittar vi Helen Sjöholms morfars mormors far, komministern C.G.I.O.J. Stjernberg (1812–1901), gift med Brita Christina Starrin (1816–1903). Deras dotter Vendla (* 1841) förmäldes också med en man från det andligaståndet, kyrkoherden Nils Bergman (1844–1909). Ett av deras barn var dottern Rut Eleonora (1884–1969) som år 1907 ingick äktenskap med handlanden Erik Emanuel Wessblad (1883–1941), vars affärsrörelse togs över av sonen H.S.E. Wessblad (1914–1974). År 1939 firade han bröllop med Elsa Kristina Lidström (* 1911), och fyra år senare – 1943 – föddes Helen Sjöholms mor, Marie-Louise, som är lärare. Hon gifte sig år 1969 med ingenjören Hans Sjöholm (* 1946). De har tre barn, varav Helen är det äldsta.

I översikterna på de följande sidorna redogörs schematiskt för vårt släktskap med Helen Sjöholm och Allan Edwall. Kortfattat kan konstateras att Uno Troilus och Margaretha Burea var morfars mormors farmors mormors farmors föräldrar till Helen Sjöholm, medan de var mormors mormors morfars mormors farmors föräldrar till Allan Edwall. Det betyder, för att ta ett par exempel, att Helen Sjöholms mor är tolvmänning med mig och att Allan Edwall var elvamänning med min far. Hur blir då Allan Edwalls och Helen Sjöholms inbördes släktskap? Han var åttamänning med hennes morfar!

Avlägsna släktingar: Helen Sjöholm och ...

... Allan Edwall

Nästa nummer utkommer några veckor före släktmötet, d.v.s. i början av augusti. Delar av materialet föreligger dessbättre redan i färdigt skick såsom exempelvis en bokanmälan av den nyutkomna utgåvan av *Adelskalendern*, en rapport från styrelsens studiebesök på Göteborgs landsarkiv i fjol och en artikel om fotografen Helfrid von Schéele, sondotter till Franz von Schéele i Filipstad. Artikeln är inspirerad av den utställning av ett urval av hennes bilder, vilken visades på Skepplanda bibliotek förra våren. Dessutom räknar vi med att den sedan länge utlovade texten om de blodiga händelserna på Bornholm 1658 skall komma med denna gång. Därutöver blir det naturligtvis en del material inför släktmötet, inte minst verksamhetsberättelsen för de gångna tre åren. Allt detta hindrar emellertid förstås inte att det finns utrymme för ytterligare bidrag av skiftande natur. Såväl kortare som längre texter är mycket välkomna och mottas med stor tacksamhet. Vi avser i vanlig ordning att publicera legala notiser, varför vi påminner medlemmarna om möjligheten att rapportera in timade förändringar inom våra släkter genom att notera uppgifter om födslar, giftermål och dödsfall på meddelandedelen av inbetalningsavin i samband med att Ni betalar in årsavgiften. (Självklart går det också bra att skicka ett brev, kort eller e-brev till postadressen respektive e-postadressen nedan.)

Avslutningsvis vill vi i styrelsen passa på att tillönska samtliga förningens medlemmar en trevlig fortsättning på våren och en riktigt skön och härlig sommar, samt uttrycka förhoppningen att vi skall träffas under gemytliga former på släktmötet i Skåne i slutet av augusti.

Styrelsen

VIKTIGA ADRESSER

Tillförordnad
arkivarie & hemsidesansvarig:

Henrik von Schéele
Förtroligheten 24
412 70 GÖTEBORG

e-post: sc@mg.skola.mark.se

Medlemsbladsredaktör:

Adam von Schéele
Djurgårdsgatan 10, 5 tr.
414 62 GÖTEBORG

e-post: Adam.von.Scheele@history.gu.se

Föreningens postgironummer: 817837-8

Medlemsblad för Släktföreningen von Schéele-Bergenheim ges normalt ut två gånger per år. Ansvarig utgivare och redaktör: Adam von Schéele.

Typsnitt: Palatino

© Släktföreningen von Schéele-Bergenheim 2004